

MINISTERI
DE TREBALL
I AFERS SOCIALS

SECRETARIA D'ESTAT DE
SERVEIS SOCIALS,
FAMÍLIES I DISCAPACITAT

DIRECCIÓ GENERAL DE LES
FAMÍLIES I LA INFÀNCIA

OBSERVATORI DE LA INFÀNCIA

PLA ESTRATÈGIC NACIONAL D'INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA 2006-2009

**Aprovat per Acord de Consell de Ministres de
16 de juny de 2006**

C/ Agustín de Bethencourt 4
28071 MADRID
TEL: 91 363 81 93
FAX: 91 363 81 20

PRESENTACIÓ INSTITUCIONAL

El Pla estratègic nacional d'infància i adolescència 2006-2009 és el primer Pla d'aquestes característiques que s'elabora al Regne d'Espanya. Ha estat impulsat pel Govern a través del Ministeri de Treball i Afers Socials, i ha comptat amb la col·laboració de les comunitats autònomes, la Federació Espanyola de Municipis i Províncies (FEMP) i el moviment associatiu.

La finalitat d'aquest Pla és promoure el benestar de la infància i de l'adolescència, tenint en compte les seves necessitats i interessos, amb l'objectiu d'incrementar la seva qualitat de vida i el ple desenvolupament de les capacitats com a subjectes actius dels seus drets.

Aquest document és la confluència de les sinergies de les institucions o entitats competents i amb responsabilitat en la matèria, representa una fita i comporta un gran avenç en la planificació de les polítiques d'infància.

Fins al moment actual, Espanya no havia comptat amb un Pla estratègic nacional d'infància i adolescència, en el qual es poguessin establir objectius i accions complementàries a les que es desenvolupen en els àmbits territorials respectius.

El Pla respon no sols a compromisos internacionals adquirits amb la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets del nen, sinó molt especialment al compromís polític adquirit en el programa de govern, amb el propòsit de garantir els mateixos drets a tots els ciutadans menors de 18 anys, i a la necessitat d'abordar de manera transversal i integral l'atenció a la infància i l'adolescència mitjançant la implicació de tots els que treballem en la garantia, promoció i defensa dels seus drets.

El Pla, elaborat en el si de l'Observatori de la Infància, ve a consolidar aquest òrgan com un instrument útil i efectiu en la proposta i concertació de les polítiques d'infància. El Grup de Treball creat expressament per a la redacció d'aquest document ha estat coordinat per la Direcció General de les Famílies i la Infància, d'aquesta Secretaria d'Estat, i l'han integrat 23 institucions, de les quals 11 representen les comunitats autònomes, 6 l'Administració General de l'Estat i altres 6 la iniciativa social.

S'ha comptat amb les aportacions i suggeriments de tots els membres de l'Observatori, i també d'altres institucions que no en formen part, com la universitat, el Defensor del Poble, el Defensor del Menor i diversos fòrums celebrats per les organitzacions socials d'infància.

La participació activa de tots els agents demostra que la millora en la qualitat de vida de la infància i l'adolescència és una responsabilitat compartida i esperem que aquest Pla sigui l'instrument idoni per aconseguir-la. Estem segurs

que aquesta col·laboració es mantindrà en el seguiment necessari i la posterior avaluació que es farà d'aquest Pla des del mateix Observatori de la Infància.

Hem de felicitar-nos pel resultat final que aquí es presenta i que ha aconseguit suport unànime. Desitgem que sigui efectiu per promocionar i garantir els drets dels nostres ciutadans més menuts.

Amparo Valcarce García
Secretària d'Estat de Serveis Socials,
Famílies i Discapacitat

SUMARI

- I. Presentació
- II. Fonamentació
- III. Anàlisi de la situació actual
- IV. Marc conceptual
 - Línies generals
 - Principis bàsics
 - Metodologia d'elaboració
- V. Tipologia d'actuacions
- VI. Objectius estratègics
- VII. Seguiment i avaluació del Pla estratègic
 - Òrgans de seguiment i avaluació
 - Indicadors de referència per al seguiment del Pla
- VIII. Previsió pressupostària
- IX. Annex: relació de comunitats autònomes amb plans d'infància

I. PRESENTACIÓ

El Pla estratègic nacional d'infància i adolescència és un esquema comú de planificació integral, mitjançant el qual es defineixen de manera consensuada les grans línies estratègiques de desenvolupament de les polítiques d'infància i adolescència. Es tracta d'un instrument integrador, a mitjà termini, per assolir el ple desenvolupament dels drets, l'equitat interterritorial i la igualtat d'oportunitats per a la infància i l'adolescència, dintre d'un marc comú i flexible que respecti les singularitats i la capacitat d'autogovern de cada comunitat autònoma.

Les polítiques de benestar social de la infància i l'adolescència tenen, al nostre país, una important base territorial. Una dimensió fonamental en aquesta estratègia és tant la coordinació de les diverses administracions i agents socials en les actuacions sobre el territori, especialment en zones o barris desafavorits, com la progressiva implantació o generalització de plans regionals i locals d'atenció a la infància i l'adolescència. Ja hi ha plans fets en tretze comunitats autònomes i en nombroses entitats locals.

Aquest Pla, la vigència del qual abasta des de l'any 2006 fins al final del 2009, *haurà d'entendre's com l'eix comú i el complement de les actuacions derivades del nivell competencial de cada institució.*

En el seu disseny s'ha pretès mantenir una visió transversal i global, que contempli la infància i l'adolescència en les diferents etapes evolutives, en el seu medi habitual de convivència, parant atenció a les oportunitats que aquesta societat els ofereix i compensant les possibles desigualtats. Per tant, aquest Pla interactua amb els altres plans estatals, autonòmics i locals, i hi comparteix aspectes específics d'aquesta població i d'altres de relacionats amb la millora de la seva qualitat de vida en l'àmbit territorial i material.

La **Constitució espanyola** estableix l'organització territorial de l'Estat basada en el principi d'autonomia de les nacionalitats i regions que integren la nació espanyola i en la solidaritat entre totes, la qual cosa es tradueix en la igualtat de drets i obligacions en qualsevol part del territori de l'Estat.

En l'exposició de motius de la *Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú*, s'assenyala que la coexistència de l'Administració General de l'Estat, les administracions de les comunitats autònomes i les de les entitats locals, en projectar l'activitat sobre un mateix espai subjectiu i geogràfic, fa necessari propiciar un apropament eficaç dels serveis administratius als ciutadans, objectiu que demana alhora una relació fluida entre les

administracions públiques i un marc jurídic d'actuació comú a totes que permeti als particulars adreçar-se a qualsevol instància administrativa amb la certesa que totes actuen amb criteris homogenis. D'aquí que la *cooperació* és el principi que ha de presidir l'exercici de competències compartides o de les que s'exerceixen sobre un mateix espai físic.

Prenent en consideració els principis exposats, s'ha procurat la recerca d'objectius comuns per a totes les institucions que participen en el desenvolupament dels drets de la infància i la definició dels mitjans necessaris per a la coordinació de tots els dispositius i institucions implicades.

Aquest Pla estratègic nacional d'infància i adolescència també pretén analitzar les polítiques d'infància que s'han anat desenvolupant els darrers anys al nostre país per tots els agents implicats en la garantia i defensa dels drets de la infància, partint d'un compromís assumit per totes les institucions competents en la matèria, i també per les organitzacions d'iniciativa social, cosa que implica un vertader pacte a favor dels drets de la infància. Els seus objectius i accions, basats en l'intercanvi d'informació, la col·laboració i l'assistència recíproques, l'adopció de criteris d'actuació comuns, i també en l'anticipació a problemes i nous desafiaments, es consideraran com un valor afegit en l'atenció a la infància i l'adolescència. I això comporta un reforç important a les polítiques de promoció de la qualitat de vida dels nens, nenes i adolescents que es desenvolupen a Espanya les darreres dècades.

Per això, l'objectiu d'aquest Pla estratègic se centra, fonamentalment, en la construcció d'una cultura de la cooperació entre les institucions públiques i privades compromeses en la promoció i la defensa dels drets de la infància i l'adolescència, que reverteixi en un aprofitament millor dels recursos existents i en una detecció més precoç i efectiva de les necessitats que puguin estar cobertes de manera insuficient.

Això implica el desenvolupament d'actuacions o mesures que tinguin les característiques següents:

- Accions transversals i complementàries a les que ja planifiquen i desenvolupen en els respectius àmbits territorials les institucions que tenen encomanades per llei les competències en el desenvolupament dels drets de la infància i l'adolescència.
- Accions elaborades de manera conjunta per totes les institucions públiques i d'iniciativa social que participen en la satisfacció dels drets de la infància i l'adolescència.

- Accions que tinguin com a objectiu la prevenció o la superació de desigualtats territorials respecte a la promoció i defensa dels drets fonamentals de la infància i l'adolescència.

Totes aquestes accions han de tenir com a objectiu un increment sostenible de la qualitat de vida de la infància i l'adolescència i estar basades en els principis que regeixen la Convenció dels drets del nen i que, alhora, han estat adoptats com a principis bàsics d'aquest Pla estratègic nacional.

II. FONAMENTACIÓ

Des que el 1990 les Corts espanyoles van ratificar la **Convenció de les Nacions Unides sobre els drets del nen**, l'escenari social i la representació dels nens, nenes i adolescents s'ha anat adequant a aquest nou paper de ciutadans i subjectes socials i de drets, assumint un paper més actiu en la societat. Al mateix temps, ha anat emergint una consciència creixent en els adults sobre la identitat, capacitat, riscos i necessitats de la infància.

El Pla estratègic nacional per a la infància i l'adolescència té l'origen en:

- La Cimera Mundial a favor de la Infància, del 1990, que va fer-se seva la Convenció sobre els drets del nen de Nacions Unides, aprovada per l'Assemblea General el 20 de novembre del 1989.
- Les recomanacions del Comitè dels Drets del Nen al II Informe d'aplicació de la Convenció sobre els drets del nen, del juny del 2002.
- La Declaració i el Pla d'acció a nivell mundial continguts en el document «Un món apropiat per als nens i nenes», del 2002.

El maig del 2002, els caps d'Estat i de Govern i els representants dels estats participants en el període extraordinari de sessions de l'Assemblea General de les Nacions Unides sobre la infància, en què Espanya va jugar un paper molt rellevant en ocupar la presidència de la Unió Europea, van subscriure una **Declaració** i un **Pla d'acció a nivell mundial** continguts en el document: «**Un món apropiat per als nens i nenes**».

En l'esmentat Pla d'acció s'expressa el compromís dels governs a aplicar-lo i a considerar la possibilitat d'adoptar mesures per posar en pràctica lleis, polítiques i plans d'acció nacionals eficaços i a assignar recursos per realitzar i protegir els drets dels nens i nenes i assegurar-ne el benestar, i també a elaborar sistemes nacionals de vigilància i avaluació per comprovar els efectes de les mesures que s'adoptin amb relació a la infància i l'adolescència.

Després de l'examen del II Informe d'Espanya sobre aplicació de la Convenció, fet el juny del 2002, en funció dels reptes identificats per a la infància i l'adolescència, les **Recomanacions del Comitè dels Drets del Nen** van adreçades a fer que Espanya «reforci i estableixi una coordinació eficaç tant en el si dels organismes públics com entre els diversos organismes nacionals, regionals i municipals per a la posada en marxa d'unes polítiques de defensa i protecció de la infància, i també a formular una **estratègia global sobre la infància**, prenent com a base els principis i disposicions de la Convenció, i a desenvolupar i aplicar polítiques intersectorials sobre la infància».

En aquest punt, el Comitè, tot i que reconeix els esforços fets per Espanya per millorar la coordinació, especialment a través de l'Observatori de la Infància, apunta la seva preocupació per l'absència d'una política general sobre la infància i l'adolescència. Aquestes observacions del Comitè dels Drets del Nen han estat utilitzades, juntament amb les recomanacions corresponents, per definir els objectius d'aquest Pla estratègic d'infància i adolescència.

Un punt essencial per a l'èxit dels plans nacionals d'acció i del qual aquesta estratègia no pot sostreure's, és la necessària implicació i participació dels nens, nenes i adolescents, tant en el disseny com en la seva posterior aplicació i avaluació. Per tant, un dels objectius fonamentals d'aquest Pla estratègic és el de marcar el camí perquè els nens puguin prendre part en tots els afers que els afecten.

En aquest punt, és fonamental el paper de les organitzacions no governamentals en l'àmbit local, perquè són considerades l'instrument facilitador d'espais socials on els nens, les nenes i els adolescents poden ser escoltats i poden expressar l'opinió amb relació als afers que els concerneixen. És important reforçar les organitzacions dirigides pels menors d'edat i prestar suport a l'exercici del seu dret d'associació.

Per acabar, cal assenyalar que la posada en marxa del Pla estratègic nacional d'infància i adolescència dóna compliment al compromís adquirit en el III Pla nacional d'acció per a la inclusió social 2005-2006, aprovat pel Consell de Ministres el 8 de setembre del 2005.

III. ANÀLISI DE LA SITUACIÓ ACTUAL

Els darrers anys, després d'haver-se aprovat la Convenció sobre els drets del nen, la situació dels nens i les nenes al món ha millorat considerablement, atès que, a més del reconeixement dels drets a favor de la infància i l'adolescència,

s'ha incrementat considerablement la sensibilitat social a favor d'aquest col·lectiu més vulnerable.

L'avenç assolit per Espanya en el desenvolupament de les polítiques de promoció dels drets de la infància els darrers anys ha estat objecte de reconeixement exprés per part del Comitè dels Drets del Nen, en les **observacions finals** formulades sobre el II Informe presentat per Espanya en relació amb l'aplicació de la Convenció.

En efecte, el Comitè destaca en les observacions finals un seguit d'avenços que considerem important esmentar, atès que reflecteixen el recorregut fet i la situació en què es troben les polítiques d'infància.

- En l'àmbit **legislatiu**, les noves lleis aprovades a nivell nacional i autonòmic per ajustar més bé l'ordenament intern a les disposicions de la Convenció. Entre d'altres, es poden esmentar les següents:
 - *Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil.*
 - *Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors i el seu Reglament (Reial decret 1774/2004), i també les esmenes fetes al Codi penal respecte als delictes contra la integritat sexual (Llei 11/1999) i respecte a la protecció de les víctimes de maltractaments (Llei 14/1999).*

Després d'aquella data s'ha continuat la tasca d'adequació i avenç legislatiu, i se citen, entre d'altres, les disposicions següents:

- *Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.*
 - *Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.*
 - *Llei orgànica 3/2005, de 8 de juliol, de modificació de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, per perseguir extraterritorialment la pràctica de la mutilació genital femenina.*
 - *Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.*
 - *Projecte de Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.*
- Respecte a la recomanació formulada sobre els mecanismes de coordinació, el Comitè considera favorable la creació de l'Observatori de la Infància el 1999. A més, apunta que algunes comunitats autònomes han creat institucions o serveis dedicats especialment als nens.
 - També es remarquen els diversos programes i polítiques socials destinats a la infància que han adoptat l'Estat i les comunitats

autònomes, com ara els de prestació de serveis socials, eradicació de la pobresa o suport a les famílies en situacions especials, i, de conformitat amb la recomanació anterior del Comitè, els plans nacionals d'acció per a la inclusió social, joventut i d'altres que per la seva naturalesa tinguin una especial incidència en l'àmbit de la infància i l'adolescència.

- També destaca la creació del càrrec d'adjunt del Defensor del Poble encarregat dels afers relacionats amb la infància, i l'establiment de diversos òrgans independents que s'ocupen de les violacions dels drets de la infància en l'àmbit autonòmic.
- Destaca l'increment per part de l'Estat espanyol de l'assistència als nens, nenes i adolescents dels països en desenvolupament, i assenyala en particular que Espanya ha sigut des del començament un dels principals donants del Programa internacional per a l'eradicació del treball infantil (IPEC) de l'OIT a l'Amèrica Llatina.
- També s'assenyala positivament per part del Comitè que Espanya va ser el primer país europeu a ratificar els dos protocols facultatius de la Convenció sobre els drets del nen, i que va ratificar igualment el Conveni núm. 182 de l'OIT sobre la prohibició de les pitjors formes de treball infantil.

Si bé cal partir d'un reconeixement dels aspectes més positius del sistema creat a Espanya per garantir els drets de la infància, és igualment important tenir identificades les problemàtiques més emergents que configuren els nous reptes de la infància espanyola del segle XXI per poder abordar-les de manera estratègica. Esmentarem uns quants reptes que queden sense superar, tot posposant l'anàlisi quantitativa exhaustiva al seguiment dels indicadors del capítol VII:

- L'atenció a la **salut infantil** ha experimentat un avenç evident les darreres dècades. El desenvolupament del sistema nacional de salut, juntament amb altres factors essencialment socioeconòmics, ha tingut un impacte positiu en el sistema de salut, que s'ha reflectit en els indicadors en ús: reducció progressiva de la mortalitat infantil i perinatal, canvi accelerat en els patrons de morbiditat i motius de consultes, augment de l'esperança de vida, etc. La consolidació del sistema de salut pública, de la xarxa hospitalària infantil i dels centres d'atenció primària de salut ha comportat, entre d'altres, un canvi en el patró de les malalties tractades, i les malalties infeccioses s'han substituït per processos no transmissibles, entre els quals hem de destacar, com a causes principals de malaltia i mort en la infància, els accidents.

En l'apartat de reptes hem d'esmentar l'increment preocupant dels embarassos i de les interrupcions voluntàries de l'embaràs en

adolescents, que indica la necessitat de pensar-s'hi sobre l'educació sexual que reben les i els adolescents, per evitar possibles situacions de sotmetiment i/o violència de gènere i situacions de risc d'embarassos no desitjats, infecció per VIH/sida i altres infeccions de transmissió sexual.

Així mateix, resulta altament preocupant la baixa percepció del risc amb relació al consum de drogues, mentre que augmenta la percepció de l'accessibilitat a les drogues per part dels adolescents i es produeix un increment significatiu dels consums, especialment de l'alcohol i el cànnabis, consums que es fan cada cop en edats més primerenques.

D'altra banda, cada vegada apareixen en edats més primerenques greus riscos per a la salut, com ocorre amb els trastorns en l'alimentació, com l'anorèxia, la bulímia o les dietes no saludables. Atès que es calculen, a més, unes xifres d'obesitat infantil aproximadament del 14% dels menors de 18 anys, cal potenciar una educació que promogui la valoració del cos propi i aliè.

En aquesta referència breu als reptes hem de fer constar els problemes de salut mental, que afecten segons alguns càlculs el 20% dels menors de 18 anys, i als quals la xarxa pública ha d'oferir respostes sobretot en aspectes com l'accessibilitat als serveis i la continuïtat dels tractaments, especialment per a la població adolescent.

- La política d'**educació** a Espanya, d'acord amb els objectius europeus comuns acordats el 2002 pel Consell Europeu de Barcelona, se centra en prevenir el fracàs i promoure l'èxit escolar, i dedica els recursos necessaris per assolir l'escolarització primerenca, evitar l'abandonament escolar, atendre la diversitat compensant desigualtats, donar suport als programes per als alumnes amb necessitats educatives especials, alumnes estrangers, etc., amb el fi de garantir la qualitat i equitat educativa per a tota la població.

La taxa d'escolarització dels joves entre 16 i 17 anys ha crescut de manera notable i s'ha generalitzat l'educació obligatòria fins als 16 anys. Aquest fet ha incrementat el nivell mitjà de formació de la població.

Tanmateix, el sistema educatiu s'encara a múltiples reptes als quals cal fer front: alt índex d'abandó prematur dels estudis, fracàs escolar, atenció a la diversitat pel percentatge cada cop més elevat de menors d'origen estranger, violència entre iguals, desigualtats en les sortides professionals en funció del gènere i de rols sexistes, per esmentar els més preocupants.

Tots aquests reptes exigeixen la decidida actuació, no sols de les administracions educatives, sinó de la societat en general, el futur de la qual depèn de la formació dels més joves.

- Els mitjans de comunicació i particularment la irrupció de les noves **tecnologies** de la informació i la comunicació és un fenomen global amb un enorme potencial que, si no s'hi para l'atenció que mereix, pot generar més desigualtats i engrandir l'escletxa digital en funció del bagatge educatiu i cultural que presenten els ciutadans. Pel que fa a la infància i l'adolescència, el repte és doble: per una banda garantir-ne el coneixement i utilització com a instruments d'aprenentatge i desenvolupament, i per l'altra garantir les condicions en què té lloc aquest ús, de manera que es respectin i protegeixin els drets de la infància contra els continguts violents, racistes o sexuals, en especial la utilització de nens i nenes com a protagonistes d'escenes pornogràfiques i violentes. En aquest punt, es desenvolupen noves iniciatives amb la col·laboració de les administracions públiques i la iniciativa social (Codi d'autoregulació, Pla «Avanza», etc.)
- Una de les prioritats, dintre de les polítiques de **conciliació de la vida familiar i laboral**, és oferir prou serveis de qualitat perquè els menuts que no han assolit l'edat de l'escolarització obligatòria siguin atesos amb garanties durant la jornada laboral de les mares i pares. A Espanya, gairebé el 100% de nens i nenes de 3 a 5 anys acudeix a algun centre d'educació infantil. Al mateix temps, es fa necessari involucrar el teixit empresarial com a agent promotor de polítiques o pràctiques que facilitin compaginar el temps dedicat a la feina i a la família.

Tot i que la quantitat i la qualitat dels serveis que atenen menors de 3 anys han augmentat i millorat substancialment els darrers 15 anys, encara no n'hi ha una oferta suficient, de qualitat i diversificada, segons l'últim estudi fet pel Ministeri de Treball i Afers Socials i les comunitats autònomes. Les desigualtats territorials són preocupants, malgrat que es calcula una taxa de cobertura real al voltant del 21% en el conjunt del país, per damunt de les xifres que, fins al 2004, manejava el Ministeri d'Educació i Ciència (12,6%). Aquestes diferències en les dades tenen l'origen en el procés de transformació que hi ha ara al sector com a conseqüència de la seva regulació, empresa el 1990 i encara en fase d'ajustament. La Unió Europea ha fixat com a objectiu per al 2010 una cobertura del 33%.

- La lluita contra la **pobresa i l'exclusió social**, que es troba gairebé sempre en l'origen de les situacions d'explotació, ha d'ocupar un lloc preponderant en els objectius d'intervenció, tal com s'estableix en el darrer Pla nacional d'acció d'inclusió social del Regne d'Espanya. Les dades més actualitzades sobre pobresa infantil les ofereix l'Enquesta de

condicions de vida 2004 (INE 2005), que pren com a llindar de pobresa el 60% de la mitjana dels ingressos per unitat de consum. Segons aquesta estadística, si el percentatge de població espanyola per sota del llindar de la pobresa era del 19,9%, per als menors de 16 anys aquest percentatge arribava al 24,3% (25,7 en nens i 22,7 en nenes).

- I per descomptat, no podem oblidar els nens i nenes que es troben en **situació de risc i desprotecció social**. La sensibilitat social contra la desprotecció i maltractament infantil s'ha incrementat de manera paral·lela a la millora dels sistemes de detecció, notificació i intervenció enfront de totes les formes de violència contra els nens, nenes i adolescents. Tanmateix, cal impulsar noves accions adreçades a la millora del coneixement, prevenció i intervenció contra el maltractament infantil. Les situacions de risc que afecten la infància i l'adolescència són múltiples, si s'afegeixen a les ja esmentades les derivades del treball infantil, les relacionades amb un entorn familiar condicionat per la violència domèstica, la pertinença a minories ètniques, els processos migratoris de menors no acompanyats, la prostitució, l'abús i l'explotació infantil, etc.

Per lluitar contra totes aquestes situacions i protegir els drets de la infància cal, a més de l'esforç de totes les entitats públiques i privades de protecció de menors, la millora del marc legislatiu per adequar-lo a les noves necessitats socials, i seguir el camí establert en la Llei orgànica contra la violència de gènere. Així mateix, hem de millorar la sensibilització de tota la societat per posar fi a totes les formes d'abús i explotació infantil (en línia amb allò que estableix, entre d'altres, el II Pla d'acció contra l'explotació sexual de la infància i l'adolescència 2006-2009), protagonitzades majoritàriament per homes: cal una educació que posi en qüestió la violència contra les dones, les nenes i els nens.

- Un altre aspecte important és el relatiu a l'increment de l'**adopció internacional** a Espanya. L'augment dels països que han ratificat el Conveni de l'Haia, unit a l'augment espectacular de les sol·licituds d'adopció internacional, comporta un repte per als serveis de protecció de menors i posa de manifest la necessitat d'implantar uns programes de postadopció que facilitin la correcta integració dels menors dins la nostra societat i el suport que necessiten els pares adoptius, i també de garantir una col·laboració i participació més gran dels sectors afectats en pro de la millora dels processos d'adopció internacional, tal com s'afavoreix, per exemple, en el tot just creat Consell Consultiu d'Adopció Internacional.
- D'altra banda, la **justícia juvenil** és un camp que presenta nous reptes. El marc jurídic establert per la Llei orgànica 5/2000 i el Reglament que la desenvolupa, aprovat pel Reial decret 1774/2004, implica la possibilitat d'una intervenció penal i educativa d'una forma homologada amb la

normativa i disposicions supranacionals subscrietes per Espanya. Ara bé, l'increment dels infractors que són menors i que ingressen en aquest sistema demanda la necessitat de noves anàlisis, tant del fenomen com dels sistemes d'intervenció, que permetin desenvolupar unes bones pràctiques que redueixin aquesta problemàtica a través del treball preventiu (en especial amb els menors de 14 anys), l'educació i la reinserció dels infractors juvenils.

- En el context de la **cooperació internacional** també es plantegen reptes vinculats amb els processos migratoris, en els quals participen persones cada cop més joves; les mesures internacionals de protecció a la infància i la cooperació bilateral i multilateral, especialment amb els països europeus, el Magreb i l'Amèrica Llatina. Es fa necessari, per tant, millorar els sistemes d'intercanvi d'informació sobre la situació de la infància en el món, i de bones pràctiques sobre la promoció i protecció dels drets de la infància, amb vista a enfortir els serveis de protecció de menors en els països del nostre entorn.
- Finalment, un dret de la infància i l'adolescència que requereix un desenvolupament més gran per al compliment efectiu de la Convenció dels drets dels nens és el relacionat amb la **participació infantil**, de manera específica en els afers que els concerneixen: cal facilitar que s'escolti la seva opinió i sigui tinguda en compte, sobretot en decisions professionals d'especial transcendència per a la vida dels nens i nenes, com són internaments, adopcions, acollides, etc. La pràctica d'aquest dret requereix promoure una cultura diferent d'apropament als drets i responsabilitats, i també a les necessitats de la infància, i no n'hi ha prou amb la plasmació jurídica, perquè ha d'estendre's a la seva vida quotidiana en tots els àmbits de socialització.

IV. MARC CONCEPTUAL

Línies generals

El Pla estratègic s'assenta en els principis i continguts de la Convenció sobre els drets del nen i assumeix el compromís de donar efectivitat a la Convenció a través de les mesures que s'hi proposen. Com ja s'ha indicat, el Pla estratègic pretén promoure l'abordatge transversal i multidisciplinar de l'atenció a la infància i l'adolescència mitjançant la **coordinació** efectiva dels diversos agents implicats en la garantia, promoció i defensa dels seus drets.

Aquest Pla també és coherent amb els principis i drets fonamentals de la Constitució espanyola i amb tot el marc normatiu estatal i autonòmic.

Els subjectes als quals va adreçat aquest Pla estratègic són el conjunt de nens, nenes i adolescents menors de 18 anys, d'acord amb el que preveu l'article 12 de la Constitució espanyola i l'article 1 de la Convenció sobre els drets del nen, on s'entén per nen tot ésser humà de menys de divuit anys d'edat, llevat que en virtut de la llei que li sigui aplicable hagi assolit abans la majoria d'edat.

La finalitat d'aquest Pla és promoure des dels poders públics, amb la col·laboració de les famílies, dels mateixos nens i nenes i de tots els agents i institucions implicats, el benestar de la infància i un entorn social favorable i segur per satisfer les seves necessitats i aconseguir el ple desenvolupament de les seves capacitats com a subjectes actius dels seus drets, fonamentalment a través del desenvolupament de polítiques i actuacions integrals i transversals.

Per aconseguir aquests objectius, cal recapitular sobre la necessitat i beneficis de la inversió social en la infància. La inversió social en la infància és, precisament, la que presenta més efectes positius estesos al conjunt de la societat. Té efectes significatius sobre el desenvolupament econòmic i social d'un país i és també una eina estratègica per trencar el cercle viciós de la pobresa i reduir les desigualtats.

A més, aquest Pla pretén que d'ell mateix constitueixi una oportunitat de millora en la promoció i defensa dels drets de la infància. Per aquest motiu, tal com es diu en la fonamentació, hem tingut molt presents totes les observacions i recomanacions que va fer el Comitè dels Drets del Nen al II Informe d'Espanya sobre l'aplicació de la Convenció.

D'acord amb això anterior, el Pla estratègic nacional d'infància i adolescència promou el desenvolupament de mesures adreçades a la superació de les dificultats que es relacionen tot seguit, prenent en consideració, entre d'altres, les recomanacions formulades pel Comitè dels Drets del Nen que segueixen:

1. Avançar en la promulgació d'una legislació relativa a la infància que incideixi en la garantia real de l'exercici dels drets, i revisar les diverses edats mínimes existents en matèria civil.
2. Adoptar polítiques intersectorials per a la infància i millorar la coordinació a fi de garantir una acció integrada a nivell nacional i autonòmic. Concretar aquesta acció integrada a través d'una política global per a la infància.
3. Vetllar perquè els procediments de protecció de la infància de les diverses comunitats autònomes es basin en unes normes mínimes comunes, siguin compatibles amb l'interès superior del menor i garanteixin la igualtat d'accés al mateix nivell de serveis, independentment de l'indret on visquin.
4. Perfeccionar el mecanisme de recopilació i anàlisi de dades, desglossades sistemàticament, sobre la població menor de 18 anys en totes les esferes que abasta la Convenció, i parar especial atenció als grups més vulnerables.
5. Fer conèixer la Convenció, els informes d'Espanya sobre la seva aplicació i les observacions i recomanacions del Comitè de Drets del Nen, a nens, nenes i adolescents, a l'opinió pública i a grups de professionals.
6. Incorporar plenament els principis de la Convenció en la legislació, en les polítiques i en la planificació relativa a la infància en l'àmbit estatal, autonòmic i local.
7. Parar una especial atenció als menors d'ètnia gitana, als fills de treballadors migradors, en particular quan la seva situació de permanència no s'ajusta a la legalitat, i als nens estrangers no acompanyats, per garantir que accedeixen i s'integren en condicions d'igualtat en els serveis adequats de salut i educació.
8. Aprofundir en el coneixement de la realitat del maltractament infantil i desenvolupar i implantar instruments de detecció, notificació i intervenció basats en uns mínims comuns per al conjunt d'entitats amb competències en la matèria. Dedicar una especial atenció al treball infantil, l'abús sexual i la prostitució infantil.
9. Desenvolupar accions adreçades a superar les circumstàncies que incideixen de manera especialment negativa en la salut de la població adolescent.
10. Promoure el desenvolupament de les actuacions necessàries perquè la Llei orgànica 5/2000, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, sigui aplicada de manera eficaç i mantenint-ne el caràcter educatiu.

Principis bàsics

Aquest Pla estratègic se sustenta en els principis normatius de la Convenció dels drets del nen que segueixen:

1. El principi de **l'interès superior del nen/a**, que vol dir que en totes les mesures concernents als nens que prenen les institucions públiques o privades de benestar social, els tribunals, les autoritats administratives o els òrgans legislatius, es farà una consideració primordial al fet d'atendre l'interès superior del nen. Això comporta el compromís d'assegurar al nen la protecció i la cura que calguin per al seu benestar, tenint en compte els drets i deures dels seus pares, tutors o altres persones que en siguin responsables davant la llei, i amb aquest fi prendran totes les mesures legislatives i administratives adequades.

2. El principi de **no-discriminació**, en virtut del qual tots els drets han de ser aplicats a tots els nens, nenes i adolescents sense cap distinció pel que fa a la raça, el color, el sexe, l'idioma, la religió, l'opinió política o d'una altra mena, l'origen nacional, ètnic o social, la posició econòmica, la discapacitat, el naixement o qualsevol altra condició del nen, dels seus pares o dels seus representants legals.
 - a. Promoure la **igualtat social**, establint mecanismes preventius davant situacions de risc de desprotecció, per tal que els nens i nenes siguin protegits de tota forma d'abús, abandonament, maltractaments, tortura, explotació sexual i laboral, participació en guerres... o en qualsevol altre conflicte social. Es dona una importància explícita als aspectes relatius a la igualtat d'oportunitats i a la **inclusió social**.
 - b. No podem oblidar la importància de mantenir-hi un **enfocament de gènere**. En el treball amb la infància i les seves famílies s'ha de perseguir una participació equitativa en la presa de decisions de les nenes i els nens, i cal no assignar-los rols estereotipats. Cal educar des d'un model d'educació no sexista que tingui en compte les seves necessitats i el seu futur paper en la nostra societat, respectant les necessitats diferencials que pugui haver-hi.

3. Garantir el dret fonamental del nen i la nena a la **vida i al desenvolupament ple** de totes les seves potencialitats, assegurar-los l'accés a l'alimentació, la salut, l'educació, l'habitatge i, en definitiva, que puguin desenvolupar-se en un entorn de vida digne des d'una concepció holística, i garantir-los els recursos i suports necessaris i també l'eliminació de barreres de tota mena.

El procés integral de socialització dels nens té lloc en el si d'interaccions recíproques que fa amb l'entorn. És a dir, el nen i la nena neixen en una societat constituïda amb múltiples models de famílies, en què les polítiques d'ocupació, habitatge, igualtat d'oportunitats, recursos educatius, sanitaris, socials, etc., seran oportunitats que possibilitin la seva protecció, segons l'estabilitat i garantia de què gaudeixin.

4. El principi de **participació** planteja que tots els nens i nenes tinguin dret d'assumir un paper actiu i protagonista en el seu entorn, que a mesura que es desenvolupen les seves capacitats estiguin en condicions de formar-se un judici propi i d'expressar la seva opinió lliurement en tots els afers que els afecten, que es tinguin degudament en compte les seves opinions en funció de l'edat i maduresa, i que també se'ls ofereixin oportunitats de participació en la societat. Aquesta participació ha de fer-se patent tant en la família, el municipi, els òrgans de representació acadèmica, les associacions, etc., com en l'elaboració i formulació de propostes per a aquest Pla estratègic.

Metodologia d'elaboració del Pla estratègic

El Ministeri de Treball i Afers Socials va assumir l'elaboració d'aquest Pla en el marc de l'Observatori de la Infància, la qual cosa ha de garantir que hi participin totes les institucions públiques i privades que fan activitats adreçades a la promoció i defensa dels drets de la infància, de manera que sigui un instrument idoni quant al disseny, l'elaboració, el seguiment i l'avaluació.

En l'elaboració, feta per un grup de treball «ad hoc», i a partir de l'estudi sobre les «Bases per a l'elaboració d'una estratègia integral d'infància i adolescència», hi han participat tècnics dels diversos ministeris implicats, de les comunitats autònomes, de la Federació Espanyola de Municipis i Províncies, d'ONG, juntament amb experts universitaris i altres agents socials:

- En primer lloc, i com a coordinadora d'aquest Pla estratègic, la **Secretaria d'Estat de Serveis Socials, Famílies i Discapacitat**. També s'ha consultat altres centres directius del Ministeri de Treball i Afers Socials, com l'Institut de la Joventut, l'Institut de la Dona i el Reial Patronat d'Atenció a Persones amb Discapacitat.
- En relació amb les institucions de l'Administració general de l'Estat, s'ha comptat amb la col·laboració de: Ministeri d'Educació i Ciència, Ministeri de Sanitat i Consum i Institut Nacional d'Estadística. A més, s'ha obert a la consulta i participació de la resta de departaments ministerials.
- Per part de les comunitats autònomes hi han participat els departaments que tenen encomanada la tasca de protecció de menors, que són els referents per a tots els departaments de les administracions autonòmiques que desenvolupen activitats relacionades amb els drets de la infància.

- A més, a través de la participació de la Federació Espanyola de Municipis i Províncies, s'ha aconseguit la imprescindible implicació de les administracions locals, pel fet de ser les més properes als nens, nenes i adolescents.
- La importància que històricament ha desenvolupat el tercer sector en el benestar de la infància, i també en la detecció, atenció i resolució dels problemes que s'hi presenten, ha tingut una àmplia representació en aquest projecte a través de la Plataforma d'Organitzacions d'Infància, entitat en la qual hi ha integrades 37 associacions d'infància. Així mateix, també hi han participat Creu Roja Espanyola, FAPMI, Aldeas Infantiles SOS i el Comitè Espanyol d'UNICEF, a més del Consell de la Joventut d'Espanya.

Un punt essencial per a l'èxit dels plans nacionals d'acció, i del qual aquesta estratègia nacional no es pot sostroure, és la necessària implicació dels nens, nenes i adolescents, tant en el disseny i elaboració de l'estratègia com en el seguiment posterior.

Pel que fa a aquest punt, per a l'elaboració d'aquest Pla s'ha comptat amb la participació d'escolars preadolescents, a través d'enquestes, tallers i grups de discussió. Aquest treball també s'ha nodrit de les aportacions fetes en els fòrums i conferències que han organitzat conjuntament el Ministeri de Treball i Afers Socials i la Plataforma d'Organitzacions d'Infància, que han reforçat les vies de col·laboració i la participació infantil.

A més de la participació dels membres integrats en l'Observatori de la Infància, han estat consultades i han contribuït al disseny i elaboració d'aquest Pla totes les institucions i organitzacions el paper de les quals s'ha considerat important per a la realització de les mesures establertes en el Pla a favor de la infància (Xarxa Local a favor de la Infància, col·legis professionals, defensories o adjunties dels drets del nen, experts universitaris i altres observatoris de la infància de caràcter local i autonòmic.

Quant al necessari seguiment i avaluació del Pla, s'especifica de manera més extensa a l'apartat VII.

V. TIPOLOGIA DE LES ACTUACIONS

Un Pla estratègic que adopta la perspectiva de la solidaritat, la cooperació i la col·laboració entre administracions públiques i altres agents socials per promoure un equilibri territorial que garanteixi l'accés de les persones als serveis públics en condicions d'igualtat, amb independència de quin sigui el seu lloc de residència, s'ha de desenvolupar a través dels tipus d'actuacions següents:

- Accions adreçades a recollir i analitzar informació procedent de diverses fonts amb l'objectiu de conèixer l'estat de la qualitat de vida i els canvis que s'esdevenen en la població infantil del nostre país.
- Accions que consisteixin a millorar els actuals sistemes d'informació i els indicadors relacionats amb la infància, i també a avaluar l'impacte de les polítiques socials que afecten la infància.
- Accions que tinguin com a finalitat la recollida i l'intercanvi d'informació sobre mesures i activitats que posin en marxa les diverses administracions públiques en matèria d'infància.
- Accions mitjançant les quals es promogui la constitució de fòrums d'intercanvi i comunicació entre els organismes públics i la societat.
- Accions tendents a fer el seguiment de com es tracta la infància en els mitjans de comunicació.
- Accions que tinguin per objectiu formular recomanacions tècniques en relació amb les polítiques públiques adreçades a garantir els drets de la infància.
- Accions que promoguin el desenvolupament d'investigacions, estudis i informes tècnics amb l'objectiu d'aprofundir en el coneixement de la infància, amb especial incidència en la millora de la qualitat en l'atenció als col·lectius més desfavorits.
- Accions que tinguin la finalitat de divulgar a tothom el coneixement adquirit a través de les investigacions pròpies i alienes mitjançant la seva publicació i difusió, en entendre que això és imprescindible per fer una intervenció basada en el coneixement científic de la realitat sobre la qual pretenem actuar.
- Accions adreçades a promoure la sensibilització social sobre les necessitats i els drets de la infància mitjançant la difusió d'informació.
- Accions que promoguin la formació, el reciclatge, la trobada i l'intercanvi de coneixements i experiències entre els diversos professionals que tenen com a responsabilitat el benestar infantil.

Els continguts de totes les accions ara descrites poden ser qualificats com *objectius d'interès comú* per al conjunt de les diverses administracions públiques i entitats d'iniciativa social que intervenen en l'àmbit de la promoció i defensa dels drets de la infància.

VI. OBJECTIUS ESTRATÈGICS

En funció del marc anterior, els objectius estratègics concrets són els següents:

1. Establir un sistema permanent i compartit d'informació, amb l'objectiu de millorar el coneixement de la situació de la infància a Espanya.
2. Millorar les polítiques d'infància a través de la coordinació i la cooperació entre les administracions públiques i altres organismes i agents implicats d'àmbit nacional, i a través de la cooperació internacional.
3. Avançar en la promoció de polítiques de suport a les famílies en l'exercici de les responsabilitats de criança, cura i promoció del desenvolupament personal i de les capacitats potencials de nens i nenes, i facilitar la conciliació de la vida laboral i familiar.
4. Fomentar la sensibilització social sobre els drets, necessitats i interessos de la infància i l'adolescència mobilitzant tots els agents implicats en els diversos escenaris de socialització i xarxes socials comunitàries.
5. Impulsar els drets i la protecció de la infància en els mitjans de comunicació i en les noves tecnologies.
6. Potenciar l'atenció i la intervenció social vers la infància i l'adolescència en situació de risc, desprotecció o discapacitat i/o en situació d'exclusió social, establint criteris compartits de qualitat i pràctiques millors, susceptibles d'avaluació.
7. Intensificar les actuacions en els col·lectius d'infància i adolescència establint mecanismes preventius i de rehabilitació davant situacions de conflicte social.
8. Garantir una educació de qualitat per a tothom, caracteritzada per la formació en valors, l'atenció a la diversitat i l'avenç en la igualtat des d'una perspectiva de gènere, que potenciï la interculturalitat i el respecte a les minories, que compensi desigualtats i asseguri, mitjançant una

atenció continuada, el desenvolupament màxim de les potencialitats des dels primers anys de vida fins a l'adolescència.

9. Fomentar el desenvolupament d'intervencions de prevenció, promoció i protecció de la salut adreçades a la infància i l'adolescència, de prevenció d'accidents i altres causes generadores de discapacitat, incloent-hi aspectes d'educació afectivosexual i educació per al consum responsable i prestant una atenció especial al diagnòstic i tractament de les deficiències i a la salut mental de la infància i l'adolescència.
10. Afavorir un entorn físic, mediambiental, social, cultural i polític que permeti el desenvolupament adequat de les capacitats dels nens, nenes i adolescents, que faciliti el dret al joc, a l'oci i al temps lliure, creant espais adequats, propers i segurs, i promovent un consum responsable, tant en les zones urbanes com en les rurals.
11. Garantir l'exercici de la participació efectiva dels nens, nenes i adolescents com ciutadans de ple dret, a fi i efecte d'afavorir-ne la integració social i la participació en els processos de decisió de qualsevol matèria que els afecti.

GLOSSARI DE SIGLES

MTAS	Ministeri de Treball i Afers Socials
DGFI	Direcció General de Famílies i Infància
DGIS	Direcció General d'Inclusió Social
DGCPSD	Direcció General de Coordinació de Polítiques Sectorials sobre la Discapacitat
DGII	Direcció General d'Integració dels Immigrants
AECI	Agència Espanyola de Cooperació Internacional
MAE	Ministeri de Afers Exteriors
MEC	Ministeri d'Educació i Ciència
FEMP	Federació Espanyola de Municipis i Províncies
INE	Institut Nacional d'Estadística
CIS	Centre d'Investigacions Sociològiques
Corp. loc.	Corporacions locals
Com. aut.	Comunitats autònomes
CGPJ	Consell General del Poder Judicial
AMPAs	Associacions de Mares i Pares d'Alumnes
ACNUR	Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats
ONG	Organitzacions no governamentals
POI	Plataforma d'Organitzacions d'Infància

Objectiu estratègic 1

Establir un sistema permanent i compartit d'informació amb l'objectiu de millorar el coneixement de la situació de la infància a Espanya.

Mesures:

	ORGANISME	
	COMPETENT	HI COL-LABORA
1.1 Establir línies d'explotació estadística que contemplin la franja d'edat 0-18 i dades desagregades per sexe, edat i hàbitat, si la metodologia les permet, sobre aspectes que afecten la infància.	-INE	-MTAS, CIS, Injuve, CSIC i altres
1.2 Potenciar el <i>Butlletí estadístic de mesures de protecció a la infància</i> , a fi i efecte de tenir una millor descripció de la protecció a la infància a Espanya. Es promouran exploracions que parin una atenció especial als grups més vulnerables (estrangers, maltractats, nens o adolescents amb discapacitat, etc.).	-MTAS	-Com. aut.
1.3 Potenciar el <i>Butlletí estadístic de mesures imposades a menors infractors</i> .	-MTAS	-Com. aut. -Fiscalia General de l'Estat
1.4 Elaborar de manera periòdica publicacions i estudis sobre la situació social de la infància a Espanya, tenint en consideració les necessitats d'informació requerides pel Comitè dels Drets del Nen.	-MTAS	-Com. aut. -INE -UNICEF -Telèfons del nen i l'adolescent -Defensories
1.5 Potenciar l'Observatori de la Infància com a sistema compartit d'informació entre tots els agents socials del territori nacional en l'àmbit de la infància.	-MTAS	-Com. aut. -ONG -Ministeris
1.6 Posar en marxa, de manera periòdica, butlletins o publicacions sobre la situació de la infància a Espanya o de la infància en xifres.	-MTAS	-INE -Telèfons del nen i l'adolescent
1.7 Promoure la creació d'observatoris de la infància en les comunitats autònomes i corporacions locals amb l'objectiu de constituir un sistema de comunicació i informació coordinat i homogeni sobre les polítiques d'infància de les administracions públiques.	-Com. aut.	-FEMP -Universitats -Col-legis professionals
1.8 Determinar, amb l'aproximació més gran possible, la quantia i proporció del pressupost que es destina als nens a nivell nacional, regional i local, a fi d'avaluar la repercussió i els efectes de la despesa a favor de la infància.	-Departaments de l'AGE -Com aut.	-ONG -Corp. loc.
1.9 Posar en marxa un sistema permanent d'informació sobre la quantitat i les característiques dels serveis que atenen menors de 3 anys durant la jornada laboral dels pares, que permeti conèixer l'evolució del sector.	-Com. aut. -MEC	-MTAS
1.10 Potenciar la incorporació d'acadèmics i investigadors universitaris a les activitats d'estudi, formació i sensibilització que el Ministeri de Treball i Afers Socials promogui a l'entorn de la infància.	-MTAS	-Col-legis professionals -Universitats
1.11 Afavorir actuacions de coneixement i intercanvi d'informació de la situació internacional de la infància, amb especial atenció als països del nostre entorn i a l'Amèrica Llatina.	-MTAS	-Universitats -Col-legis professionals -OIT, OEA, IIN

Objectiu estratègic 2

Millorar les polítiques d'infància a través de la coordinació i la cooperació entre les administracions públiques i altres organismes i agents implicats d'àmbit nacional, i amb la cooperació internacional.

Mesures:

	ORGANISME	
	COMPETENT	HI COL-LABORA
2.1 Impulsar el procés d'elaboració de plans integrals d'infància en la totalitat de les comunitats autònomes, i també avaluar els que ja són operatius.	-Com. aut.	-Observatori de la Infància
2.2 Impulsar l'elaboració de plans locals d'infància i adolescència.	-Corp. loc.	-Xarxa Local d'Infància -ONG -FEMP -MTAS -Com. aut.
2.3 Promoure actuacions de cooperació, divulgació i intercanvi de bones pràctiques sobre els drets de la infància i l'aplicació en polítiques socials en l'àmbit internacional.	-MAE	-Com. aut. -MTAS -ONG
2.4 Promoure actuacions de cooperació internacional que incorporin de manera transversal els principis de la Convenció dels drets del nen, adreçades als serveis de protecció de la infància en els països d'origen dels menors.	-MAE (AECI) -Secretaria d'Estat per a la Immigració (DGII)	-MTAS (DGFI) -Fiscalia
2.5 Promoure actuacions de cooperació internacional basades en els principis de la Convenció dels drets del nen i el Conveni de l'Haia d'adopció internacional, i fomentar programes de cooperació al desenvolupament en els països d'origen.	-MAE	-MTAS (DGFI) -Secretaria d'Estat per a la Immigració
2.6 Establir protocols d'actuació consensuats amb les comunitats autònomes amb l'objectiu de garantir una atenció de qualitat en els serveis d'informació, preparació per a l'adopció internacional, tramitació dels expedients de sol·licitud d'adopció internacional i serveis de postadopció.	-MTAS (DGFI)	-Com. aut. -Entitats col·laboradores d'adopció internacional
2.7 Impulsar protocols d'actuació sobre temàtiques concretes de protecció a la infància, en cooperació amb els agents implicats a nivell nacional.	-MTAS	-Com. aut. -ONG -Telèfons del nen i l'adolescent
2.8 Desenvolupar canals estables de cooperació efectiva entre les autoritats competents en matèria de responsabilitat parental i protecció de menors (administracions públiques, jutges i fiscals) amb la finalitat de millorar l'eficàcia en la solució d'afers en els quals resulti aplicable el dret comunitari i el dret internacional privat sobre la matèria.	-Min. Justícia	-Com. aut. -MTAS
2.9 Afavorir la coordinació interministerial en matèria d'adopció internacional (ministeris d'Afers Exteriors, Justícia, Interior i Treball i Afers Socials), que funciona d'una manera informal des del començament del sistema de tramitació dels expedients de sol·licitud d'adopció internacional.	-MTAS -MAE	-Min. Interior -Min. Justícia
2.10 Promoure la creació de recursos de mediació en els procediments de recerca d'origens en les comunitats autònomes, amb el fi de garantir el dret a aquesta indagació	-Com. aut.	-MTAS -ONG

que reconeix la normativa espanyola.		
2.11 Impulsar un sistema d'informació entre països sobre procediments i intercanvi d'experiències d'adopció internacional.	-MTAS	-Com. aut. -SSI
2.12 Impulsar mesures per a l'adopció de menors amb necessitats especials.	-Com. aut.	-MTAS
2.13 Implantació i desenvolupament del Consell Consultiu d'Adopció Internacional, creat pel Reial decret 521/2005, de 13 de maig (BOE del 8 juny 2005), amb l'objectiu d'aconseguir una participació i col·laboració més gran de tots els sectors implicats en l'adopció internacional.	-MTAS	-Com. aut. -ECAIs, assoc. pares adoptants
2.14 Promoure la ratificació del Conveni de l'Haia de 19 d'octubre de 1996, relatiu a la competència, llei aplicable, reconeixement, execució i cooperació en matèria de responsabilitat parental i mesures per a la protecció dels menors.	-Min. Justícia	
2.15 Analitzar les possibles millores i el desenvolupament de la Llei orgànica 1/96, amb el fi d'adequar-la a les noves necessitats que han sorgit en l'aplicació per les comunitats autònomes.	-MTAS -Min. Justícia	-Com. aut. -ONG
2.16 Participar en activitats de cooperació internacional tècnica bilateral amb països que puguin demanar assistència tècnica sobre temes d'infància.	-MTAS (DGFI) -AECI	-MTAS (conselleries laborals)
2.17 Participar en activitats internacionals inserides en programes especialitzats d'infància, multilaterals o bilaterals.	-MAE	-MTAS

Objectiu estratègic 3

Avançar en la promoció de polítiques de suport a les famílies en l'exercici de les seves responsabilitats de criança, cura i promoció del desenvolupament personal i potencials capacitats dels nens i nenes, i facilitar la conciliació de la vida laboral i familiar.

Mesures:

	ORGANISME	
	COMPETENT	HI COL-LABORA
3.1 Promoure estudis sobre les diverses necessitats de les famílies del segle XXI, tant a nivell nacional com europeu, parant especial atenció als serveis de mediació familiar, punts de trobada i conciliació de la vida familiar i laboral.	-MTAS	-Com. aut. -Universitats -Col-legis professionals -Altres agents
3.2 Afavorir l'intercanvi de bones pràctiques en la intervenció social amb les famílies a Espanya per definir uns principis bàsics d'actuació consensuats pel conjunt d'entitats públiques i privades implicades.	-MTAS (DGFI) -Com. aut.	-ONG
3.3 Afavorir la conciliació entre la vida familiar i laboral a través de: - Augmentar i millorar l'oferta de serveis de qualitat a menors de 3 anys. - Fomentar la participació d'agents socials en l'impuls de la conciliació entre vida laboral, familiar i personal. - Afavorir l'intercanvi de bones pràctiques en matèria de conciliació. - Impulsar el desenvolupament de mesures legislatives i socials en matèria d'horaris laborals dels progenitors i permisos i llicències per tenir cura dels fills.	-MTAS -Com. aut.	-ONG -Agents socials
3.4 Afavorir el desenvolupament de programes de suport a les famílies en situacions especials, incloent-hi aquelles en què hi hagi nens amb discapacitat.	-MTAS (DGFI-DGCPD) -Com. aut. -Reial Patronat	-ONG
3.5 Impulsar mesures de suport psicosocial adreçades als nens i adolescents pertanyents a famílies en situació de risc, d'especial vulnerabilitat social o amb pares o tutors discapacitats.	-MTAS (DGFI) -Com. aut. -Reial Patronat	
3.6 Avançar en l'establiment de criteris de qualitat en el desenvolupament dels serveis d'orientació, mediació familiar i punts de trobada.	-MTAS (DGFI) -Com. aut.	-Corp. loc.
3.7 Impulsar la participació de les famílies amb menors d'edat a través del moviment associatiu, amb l'objectiu de promoure els drets de la infància.	-MTAS -Com. aut.	-ONG
3.8 Fer campanyes i accions encaminades a donar a conèixer la Convenció dels drets del nen entre les famílies.	-MTAS -Com. aut. -Corp. loc.	-ONG
3.9 Col·laborar en l'impuls i desenvolupament dels programes gestionats per les ONG per a: - Donar suport a famílies en què convisquin persones en situació de dependència. - Facilitar la compatibilitat entre vida familiar i laboral. - Intervenir en famílies que es troben en situació d'especial dificultat. - Programes d'orientació i/o mediació familiar. - Programes de suport a famílies acollidores.	-MTAS -Com. aut.	-ONG -Corp. loc.

- Punts de trobada familiar.- Suport a famílies amb nens discapacitats.		
3.10 Promoure accions de sensibilització en la família per a la millora de les pautes de criança dels nens, nenes i adolescents.	-MTAS -Com. aut. -Corp. loc.	-ONG
3.11 Afavorir l'establiment de punts de trobada familiar i el desenvolupament de bones pràctiques, i també la formació dels seus professionals.	-MTAS -Com. aut.	-Col·legis professionals -Universitats
3.12 Constituir el Consell Estatal de Polítiques de Famílies com a via de participació i col·laboració entre les administracions públiques i la societat civil.	-MTAS	-Com. aut. -ONG
3.13 Impulsar, en col·laboració amb els centres docents i l'àmbit sanitari, un sistema de detecció precoç de situacions de violència de gènere en l'entorn familiar de nenes i nens.	-MTAS (Delegació Especial del Govern contra la Violència sobre la Dona)	-Min. Sanitat i Consum. -Min. Educació i Ciència. -Com. aut. -Altres agents

Objectiu estratègic 4

Fomentar la sensibilització social sobre els drets, necessitats i interessos de la infància i l'adolescència mobilitzant tots els agents implicats en els diversos escenaris de socialització i xarxes socials comunitàries.

Mesures:

	ORGANISME	
	COMPETENT	HI COL·LABORA
4.1 Incloure ítems i qüestions relatives a les actituds i percepció social dels drets de la infància i l'adolescència en els baròmetres, enquestes del CIS i altres enquestes d'opinió.	-CIS	-MTAS
4.2 Impulsar accions de sensibilització sobre els drets de la infància i l'adolescència, adreçades a la població en general i als diversos col·lectius professionals (policia, advocats, jutges, etc) que treballen amb nens, nenes i adolescents.	-MTAS (DGFI)	-Com. aut. -ONG -Telèfons del nen i l'adolescent -Institut de la Dona
4.3 Incorporar els conceptes relacionats amb la Convenció de drets de la infància en els currículums de formació inicial de les carreres més directament relacionades amb els diversos àmbits del benestar infantil.	-MEC	-Universitats -Col·legis professionals -Com. aut.
4.4 Desenvolupar accions que permetin fer arribar el text de la Convenció sobre els drets de la infància a tots els col·legis, afavorint versions adaptades als nens i nenes i en totes les llengües de l'Estat.	-MEC -Com. aut. -Corp. loc.	-MTAS -ONG
4.5 Commemorar el Dia Universal de la Infància i impulsar accions que promoguin la participació infantil.	-MTAS -Com. aut. -Corp. loc.	-ONG
4.6 Difondre el Pla estratègic nacional d'infància i adolescència, incloent-hi una versió adaptada per als nens i les nenes i traduït a les diverses llengües de l'Estat.	-MTAS -Com. aut.	-ONG -FEMP
4.7 Difondre els informes que faci Espanya amb relació a l'aplicació de la Convenció, i també les observacions i recomanacions que formula a aquests informes el Comitè dels Drets del Nen.	-MTAS (DGFI) -Observatori de la Infància	-Com. aut. -UNICEF
4.8 Potenciar la creació de pàgines web sobre els drets, necessitats i interessos de la infància adreçades a professionals, a pares i al públic infantil, sobre aquesta temàtica.	-MTAS -Com. aut. -Observatori de la Infància	-ONG
4.9 Portar a terme campanyes de sensibilització que promoguin models educatius en la família alternatius a la violència i els càstigs corporals, amb l'objectiu de fomentar un canvi d'actituds en relació amb aquest tema.	-Com. aut. -MTAS	-Corp. loc. -ONG -Institut de la Dona
4.10 Potenciar campanyes de sensibilització sobre drets, necessitats o hàbits saludables, adreçades a la població menor de 18 anys.	-Com. aut. -MTAS	-Corp. loc. -ONG
4.11 Promoure accions de sensibilització sobre els drets de la infància, a partir d'accions de tipus cultural, tenint en compte la diversitat ètnica, lingüística i social dels nens, nenes i adolescents.	-Min. Cultura	-Com. aut. -Corp. loc.
4.12 Afavorir el coneixement i difusió dels drets i necessitats de la infància i	-MTAS (CEDISS)	-ONG (UNICEF, Save the

l'adolescència mitjançant la constitució de centres documentals de referència a nivell nacional.		Children...)
4.13 Difondre el segon Pla d'acció contra l'explotació sexual de la infància i l'adolescència i afavorir-ne la traducció a les diverses llengües de l'Estat.	-Observatori de la Infància	
4.14 Desenvolupar accions de sensibilització contra els abusos sexuals, la prostitució, l'explotació sexual comercial en els viatges i la pornografia infantil.	-MTAS -Min. Interior -Secr. General de Turisme	-Com. aut. -ONG -OMT -Sector empresarial
4.15 Impulsar accions de defensa i promoció de la igualtat entre els nens i nenes, amb especial atenció als discapacitats.	-MTAS (DGCPD) -Reial Patronat	
4.16 Fomentar accions amb les ONG per al desenvolupament de programes adreçats a la prevenció de la pobresa i l'exclusió social infantil.	-MTAS (DGIS)	-Com. aut. -ONG

Objectiu estratègic 5

Impulsar els drets i la protecció de la infància en els mitjans de comunicació i les noves tecnologies.

Mesures:

	ORGANISME	
	COMPETENT	HI COL·LABORA
5.1 Impulsar accions adreçades al sector audiovisual i de mitjans de comunicació (publicitat, videojocs, premsa, cine, mòbils, Internet) per a la promoció i defensa dels drets de la infància, parant especial atenció al sexisme i a altres manifestacions de violència.	-Min. Indústria (Secr. Estat Telecom.) -Min. Presidència (Secr. Estat Comunicació)	-Observatori de la Infància -Institut de la Dona
5.2 Fomentar una visió crítica, constructiva i participativa de la televisió en la família, en l'escola i en tota la societat, a través de la col·laboració entre administracions públiques d'infància, organitzacions socials i el sector audiovisual.	-MEC -Com. aut.	-MTAS -ONG -Sector audiovisual
5.3 Reforçar els mecanismes de control sobre els continguts de la programació de televisió en les franges horàries amb més audiència infantil, i també el control parental mitjançant la informació adequada i homogeneïa dels programes de televisió.	-Min. d'Indústria (Secr. Estat Telecom.)	-Observatori de la Infància -POI -Secr. Estat Comunicació
5.4 Fomentar accions en col·laboració amb el sector audiovisual perquè es desenvolupin programacions adreçades a educar en valors.	-Min. Indústria (Secr. Estat Telecom.) -Min. Presidència (Secr. Estat Comunicació)	-ONG (POI) -MEC (CNICE i -Consell Superior d'Esports) -Min. Sanitat (INC) -Com. aut. -Institut de la Dona
5.5 Convocar, en el marc del Dia Internacional del Nen, certàmens de premsa, ràdio, televisió i pàgines web que tinguin com a objectiu premiar els articles, reportatges i campanyes que hagin destacat per la promoció dels drets de la infància i per la divulgació d'una visió positiva de la infància.	-Com. aut. -Corp. loc.	-ONG -MTAS
5.6 Fomentar accions per facilitar l'accés responsable i generalitzat a Internet a tots els nens, nenes i joves, i també accions de sensibilització i formació adreçades a pares i que impliquin el sector educatiu a través de la formació del professorat.	-Min. Indústria (Secr. Estat de Tecnologia i Societat de la Informació)	-Universitats -MEC -MTAS -Com. aut.
5.7 Fer estudis sobre infància i adolescència en relació amb els mitjans de comunicació i les noves tecnologies.	-MTAS (DGFI i Injuve) -Min. Presidència (Secr. Estat de Comunicació)	-ONG -Col·legis professionals -Com. aut.
5.8 Millorar els nivells de seguretat de la xarxa mitjançant la potenciació de sistemes de filtratge, codis d'autoregulació del sector i línies de denúncia.	-Min. Interior (Secr. Estat Seguretat) -Min. Indústria (Secr. Estat Tecnologia i Societat de la Informació)	-ONG

5.9 Potenciar el desenvolupament de les mesures de denúncia i control recollides en el segon Pla d'acció contra l'explotació sexual de la infància i l'adolescència, pel que fa a mitjans de comunicació i noves tecnologies.	-Min. Industria (Secr. Estat Tecnologia i Societat de la Informació) -Min. Interior (Secr. Estat Seguretat)	-ONG -Observatori de la Infància
5.10 Impulsar trobades entre professionals dels mitjans i experts en comunicació i infància, amb la celebració de seminaris i taules de treball, per a l'intercanvi d'experiències i l'anàlisi dels espais dedicats a la infància, i també de la imatge social que en projecten els mitjans.	-Sector audiovisual	-ONG -Observatori de la Infància
5.11 Fomentar la creació de pàgines infantils i juvenils accessibles als menors amb discapacitat.	-Reial Patronat	-ONG
5.12 Afavorir l'accessibilitat als mitjans de comunicació audiovisuals a nens amb discapacitat.	-Reial Patronat	-ONG

Objectiu estratègic 6

Potenciar l'atenció i la intervenció social en la infància i l'adolescència en situació de risc, desprotecció o discapacitat i/o en situació d'exclusió social, i establir criteris compartits de qualitat i pràctiques millors susceptibles d'avaluació.

Mesures:

	ORGANISME	
	COMPETENT	HI COL·LABORA
6.1 Revisar la legislació vigent a fi i efecte d'integrar-hi els principis generals de la Convenció, en particular els articles 2, 3, 6 i 12, i altres compromisos internacionals, en totes les lleis pertinents als nens i nenes.	-Min. Justícia	-Experts universitaris -ONG -MTAS -Defensories
6.2 Revisar les diverses edats en què l'ordenament atorga transcendència jurídica a determinats actes executats per als menors d'edat i analitzar si hi ha la necessària adequació als principis de la Convenció.	-Min. Justícia	-MTAS -Com. aut.
6.3 Fomentar la recerca per a la prevenció del risc i de la desprotecció en la infància i adolescència a Espanya. 6.3.1. Fomentar línies de recerca sobre la violència dins la llar contra els nens, sobre els maltractaments i els abusos sexuals i sobre qualsevol altra forma de violència en les relacions paternofilials, que reflecteixin la realitat d'aquests fenòmens en tot el territori. 6.3.2. Analitzar les dades de maltractament infantil en les diverses tipologies, a partir de l'anàlisi d'expedients de protecció. 6.3.3. Promoure estudis sobre l'impacte psicològic de la violència de gènere en l'entorn familiar en nenes, nens i adolescents, i també analitzar els recursos destinats a aquest sector. 6.3.4. Fer estudis sobre la violència de gènere en les parelles adolescents. 6.3.5. Fer estudis d'àmbit estatal a fi de valorar la possible incidència del treball infantil a Espanya. 6.3.6. Impulsar línies de recerca sobre pobresa infantil a Espanya i en concret sobre la seva persistència i la transmissió intergeneracional.	-MTAS (DGFI, DGIS, Injuve) -Com. aut. -Delegació Esp. Govern contra la Violència sobre la Dona -Delegació Esp. Govern contra la Violència sobre la Dona	-Universitats -Col·legis professionals -ONG -Corp. loc. -Agents socials
6.4 Impulsar i consolidar la implantació de sistemes de gestió de qualitat en els serveis especialitzats de protecció de menors.	-MTAS -Com. aut.	-ONG
6.5 Impulsar accions de prevenció, detecció, atenció i	-MTAS -Com. aut.	-ONG -Reial Patronat

tractament de la infància maltractada: 6.5.1 Afavorir el desenvolupament de programes experimentals per a la prevenció i atenció del maltractament i l'explotació infantil. 6.5.2 Col·laborar en l'impuls i desenvolupament de programes de rehabilitació de la infància maltractada. 6.5.3 Realització de campanyes de sensibilització per fomentar la col·laboració ciutadana en la detecció i intervenció en maltractaments i per reforçar l'assessorament i formació dels professionals de la detecció. 6.5.4 Desenvolupar en tot el territori nacional un sistema unificat de registre de casos, detecció i notificació de maltractament infantil. 6.5.5 Incorporar al sistema d'informació d'usuaris de serveis socials (SIUSS) un mòdul d'intervenció en casos de maltractament infantil. 6.5.6 Impulsar l'organització de jornades per difondre els projectes més innovadors i efectius en la prevenció i atenció del maltractament infantil, amb especial atenció a la situació dels nens discapacitats.		-Col·legis professionals -Telèfons del nen i l'adolescent
6.6 Executar les mesures previstes en el II Pla d'acció contra l'abús i l'explotació sexual de la infància i l'adolescència, i avaluació del mateix Pla.	-MTAS (Observatori de la Infància)	-Min. Interior -Secr. Gen. Turisme -Min. Justícia -Secr. Estat Telecomunicacions -ONG -Fiscalia
6.7 Elaborar protocols que defineixin criteris de qualitat, avaluació, seguiment i bones pràctiques en la intervenció social amb la infància, aplicables als serveis d'acolliment familiar, acolliment residencial, adopció, i també als serveis de preservació del menor en l'entorn familiar i social.	-MTAS -Com. aut.	-ONG
6.8 Potenciar les accions de formació amb relació a la infància en situació de risc i les bones pràctiques professionals, utilitzant per fer-ho les metodologies de formació més adients i impulsant la formació a través d'Internet.	-MTAS -Com. aut.	-MAP -ONG -FEMP
6.9 Impulsar la creació i desenvolupament d'òrgans específics per a la defensa del menor.	-Com. aut. -Corp. loc.	-Defensories
6.10 Potenciar la figura de l'acolliment familiar per mitjà de les actuacions següents, entre d'altres: 6.10.1. Establir protocols d'unificació en el tractament d'aquesta mesura, especialment pel que fa als criteris de selecció i formació de les famílies acollidores, creació de xarxes de suport i atenció a les famílies, tant biològiques com acollidores. 6.10.2. Potenciar i promoure l'acolliment familiar d'urgència per a les situacions en què per diverses circumstàncies especials del menor cal que des d'un primer moment resideixi en un àmbit familiar. 6.10.3. Revisar la legislació per establir terminis en els	-Com. aut.	-MTAS -ONG

processos judicials d'acolliment familiar, en l'interès superior del menor. 6.10.4. Potenciar l'acolliment familiar professionalitzat, i també l'estatut de l'acollidor.		
6.11 Consolidar diversos programes adreçats a la promoció de l'autonomia personal, i proporcionar un context de convivència i integració sociolaboral als joves extutelats en procés d'emancipació.	-Com. aut. -MTAS	-ONG
6.12 Incentivar la creació de programes i recursos per a menors estrangers, des d'una perspectiva intercultural, amb especial atenció a les situacions de vulnerabilitat i als menors no acompanyats, en el marc del Pla estratègic d'integració d'immigrants.	-MTAS (Secr. Estat Immigració i Emigració)	-MTAS (DGFI) -Com. aut.
6.13 Promoure actuacions de prevenció de la migració de menors estrangers no acompanyats en origen.	-MAE (AECI) -MTAS (DGII)	-MTAS (DGFI) -Com. aut.
6.14 Fer el seguiment corresponent de l'aplicació del protocol d'intervenció amb menors estrangers no acompanyats, i formular les propostes necessàries als agents implicats.	-Observatori de la Infància	-Com. aut. -ONG -MTAS -Min. Interior -AECI -ACNUR -Fiscalia General de l'Estat -Defensories
6.15 Impulsar mesures específiques contra la pobresa i l'exclusió social de la infància en el Pla nacional d'acció per a la inclusió social.	-MTAS (DGIS)	-Com. aut.
6.16 Impulsar la reforma del procés penal per potenciar els drets dels menors víctimes dels delictes.	-Min. Justícia	-Com. aut.
6.17 Desenvolupar diversos programes per facilitar l'emancipació i la incorporació dels joves discapacitats al món laboral.	-Reial Patronat -MTAS (DGCPSD)	-Com. aut.
6.18 Analitzar i buscar vies d'harmonització en l'atenció als menors amb trastorns de conducta.	-Com. aut.	-MTAS (DGFI)
6.19 Promoure l'impuls de la Llei reguladora del Fons de Garantia de Pensions que preveu la disposició addicional única de la Llei 15/2005, per tal que es garanteixi el pagament d'aliments reconeguts i impagats a favor dels fills i filles menors d'edat, en conveni judicialment aprovat o en resolució judicial, i que es concreti el sistema de cobertura en els supòsits esmentats.	-Min. Justícia	
6.20 Desenvolupar un Pla integral d'atenció per als menors de tres anys amb greus discapacitats, per facilitar l'atenció primerenca i la rehabilitació de les seves capacitats físiques, mentals i intel·lectuals, en el si del Consell Territorial del Sistema Nacional de Dependència.	-MTAS -Com. aut.	

Objectiu estratègic 7

Intensificar les actuacions en els col·lectius d'infància i adolescència establint mecanismes preventius i de rehabilitació davant situacions de conflicte social.

Mesures:

	ORGANISME	
	COMPETENT	HI COL·LABORA
7.1 Fer estudis sobre la situació de la infància en conflicte social a l'Espanya actual, amb la participació dels agents i institucions implicats en els diversos àmbits d'actuació.	-MTAS -Com. aut.	-Universitats -Fiscalia
7.2 Impulsar la implantació d'un sistema de gestió de qualitat en els serveis especialitzats en responsabilitat penal de menors.	-MTAS -Com. aut.	-Fiscalia -ONG
7.3 Afavorir recerques adreçades a identificar els factors d'èxit que apareixen regularment associats als programes d'intervenció més eficaços amb menors infractors.	-MTAS -Com. aut.	-Universitats -Fiscalia -Agents socials
7.4 Avançar en l'elaboració de criteris i requisits de qualitat, avaluació, seguiment i bones pràctiques en la intervenció amb la infància en situació de conflicte social, aplicable als serveis especialitzats en l'execució de mesures d'internament, de medi obert i de mediació i reparació extrajudicial.	-MTAS -Com. aut.	
7.5 Fixar pautes d'intervenció amb menors infractors estrangers, en funció de l'edat, possibilitats reals d'inserció i d'accés al mercat laboral o a la formació prèvia.	-MTAS -Com. aut.	-Fiscalia General de l'Estat -Secr. Estat Immigració
7.6 Potenciar les accions de formació amb relació a la infància en situació de conflicte social i les bones pràctiques professionals, utilitzant per fer-ho les metodologies de formació més adients i impulsant la formació a través d'Internet.	-MTAS -Com. aut.	-MAP -Corp. loc. -CGPJ
7.7 Afavorir el desenvolupament de programes d'execució de mesures per a menors infractors, mesures diferents de l'internament, dictades per jutges de menors, i de capacitació de professionals de les comunitats autònomes.	-Com. aut.	-MTAS
7.8 Afavorir i desenvolupar programes d'equipaments residencials per a menors en situació de dificultat i/o conflicte social, i programes experimentals per a l'aplicació de mesures alternatives a l'internament.	-MTAS	-ONG
7.9 Col·laborar en l'avaluació del Reglament de la Llei 5/2000.	-Min. Justícia	-MTAS -Com. aut. -Fiscalia General de l'Estat -Defensories
7.10 Fomentar la coordinació i la millora competencial dels professionals permetent l'intercanvi de bones pràctiques, mitjançant seminaris o jornades.	-MTAS -Com. aut.	-CGPJ
7.11 Promoure programes específics de tractament a menors agressors sexuals.	-Com. aut. -MTAS	-ONG -Fiscalia General de l'Estat

7.12 Promoure programes de suport a famílies de menors en situació de conflicte social.	-Com. aut. -Corp. loc.	-ONG
7.13 Impulsar actuacions per prevenir i impedir l'aparició de grups violents i/o organitzats (bandes).	-Min. Interior (Secr. Estat Seguretat)	-Consell Superior d'Esports

Objectiu estratègic 8

Garantir una educació de qualitat per a tots, caracteritzada per la formació en valors, l'atenció a la diversitat i l'avenç en la igualtat des d'una perspectiva de gènere, que potenciï la interculturalitat i el respecte a les minories, que compensi les desigualtats i asseguri, mitjançant una atenció continuada, el desenvolupament màxim de les potencialitats des dels primers anys de vida fins a l'adolescència.

Mesures:

	ORGANISME	
	COMPETENT	HI COL·LABORA
8.1 Afavorir l'intercanvi d'experiències en relació amb el desenvolupament d'activitats educatives i lúdiques per a menors de 3 anys.	-MEC	-MTAS -FEMP
8.2 Augmentar i millorar la qualitat de l'oferta de serveis adreçats a menors de 3 anys durant la jornada laboral dels seus pares, apropant tots dos paràmetres a les directrius de la Unió Europea (recomanació sobre cura de nens i taxes de cobertura en centres públics del 33%).	-MEC -Com. aut. (conselleries d'Educació)	-FEMP -Corp. loc.
8.3 Donar suport al compliment d'uns requisits mínims de qualitat per als serveis que atenguin menors de 3 anys.	-MEC -Com. aut.	-MTAS -FEMP
8.4 Impulsar la gratuïtat de l'educació infantil des dels tres anys d'edat.	-MEC -Com. aut.	
8.5 Aprofundir en les mesures que permetin prevenir el fracàs escolar i promoure l'èxit escolar, per mitjà del suport pedagògic, la dotació de recursos o la recerca de noves solucions organitzatives.	-MEC -Com. aut.	
8.6 Incloure propostes curriculars i organitzatives derivades de la diversitat de l'alumnat, potenciant l'atenció específica en funció del gènere, la que han de rebre els alumnes amb discapacitat, la interculturalitat, el respecte a les minories i la compensació de desigualtats.	-MEC -Com. aut.	-MTAS -Reial Patronat -MTAS (DGCPD i DGII)
8.7 Facilitar l'accés dels nens i adolescents a les llengües estrangeres i que els nous llenguatges de les tecnologies de la informació i la comunicació els siguin plenament accessibles.	-Com. aut. -Min. Educació i Ciència	-Reial Patronat
8.8 Potenciar l'accés a continguts educatius en línia per a tots els nens i nenes i evitar les possibles desigualtats en l'accés a aquestes noves tecnologies.	-MEC (Noves Tecnologies) -Min. Indústria (Red.es)	-Observatori de la Infància
8.9 Augmentar les beques i ajudes a l'estudi donant prioritat a l'extensió de les ajudes compensatòries a les famílies de menys renda o amb més càrregues familiars.	-MEC	-Com. aut. (conselleries d'Educació)
8.10 Afavorir l'ampliació del nombre d'alumnes que cursen l'educació no obligatòria i aproximar-se a l'objectiu europeu d'un 85% de joves que completi el batxillerat o la formació professional.	-MEC -Com. aut. (conselleries d'Educació)	

8.11 Potenciar les activitats esportives i culturals com a peça clau del ple desenvolupament de la personalitat, incloent-hi menors i adolescents amb discapacitat.	-Com. aut. -Consell Superior d'Esports	-MEC -Reial Patronat
8.12 Establir mecanismes de coordinació entre les conselleries de Benestar Social i Educació de les comunitats autònomes, per a l'atenció específica o de suport a nens i nenes escolaritzats procedents de famílies i àmbits socialment deprimits, o en situació de risc, o que són objecte de mesures d'intervenció familiar o de protecció.	-Com. aut. -MEC	
8.13 Potenciar valors ciutadans basats en la convivència, el respecte i el bon tracte, evitant les situacions de conflicte escolar mitjançant: - Accions que impulsin la recerca, la coordinació i l'intercanvi d'experiències i materials per a la intervenció i la mediació, i també estratègies per a la resolució pacífica dels conflictes. - Complementar amb intervencions específiques el desenvolupament de les assignatures d'«educació per a la ciutadania i els drets humans» en els centres de primària i secundària, tenint especialment en compte el foment de relacions d'igualtat entre homes i dones i el bon tracte entre les persones. - Donar suport a iniciatives del professorat per prevenir la violència i proposar models de relació basats en els interessos i necessitats dels nens i nenes.	-MEC -Com. aut. (conselleries d'Educació)	-ONG -Observatori de la Infància -Institut de la Dona
8.14 Recollir i analitzar experiències de bones pràctiques que s'hagin desplegat per garantir l'assistència continua a les escoles i la reducció de les taxes d'absentisme i abandó dels estudis, divulgar els resultats i promoure'n l'aplicació.	-MEC	-Com. aut.
8.15 Fomentar programes d'activitats de temps lliure, incloent-hi els períodes vacacionals, amb els criteris de seguretat, accessibilitat, equitat, qualitat i coresponsabilitat entre tots els agents educatius i socials implicats, amb el fi d'afavorir la participació de nens, nenes i joves als quals s'ofereixi una oportunitat de formació integral en valors i un aprenentatge de participació i inclusió social.	-MEC -Consell Superior d'Esports -Com. aut. (conselleries d'Educació)	
8.16 Implementar programes específics per facilitar a les noies l'accés a professions tradicionalment considerades masculines i practicar una pedagogia social sobre la inclusió des de la perspectiva de gènere.	-MEC -Com. aut. -MTAS (Delegació Especial del Govern contra la Violència sobre la Dona)	
8.17 Establir mecanismes estables d'anàlisi i estudi dels problemes de convivència en els centres educatius: assetjament escolar, fatxenderia, violència entre iguals, indisciplina, disrupció a l'aula i altres.	-MEC -Com. aut.	-Observatori de la Infància

Objectiu estratègic 9

Fomentar el desenvolupament d'intervencions de prevenció, promoció i protecció de la salut adreçades a la infància i l'adolescència, de prevenció d'accidents i altres causes generadores de discapacitat, incloent-hi aspectes d'educació afectivosexual i d'educació per al consum responsable i parant una atenció especial al diagnòstic i tractament de les deficiències i a la salut mental de la infància i l'adolescència.

Mesures:

	ORGANISME	
	COMPETENT	HI COL-LABORA
9.1 Promoure la realització d'un estudi sobre la salut de la infància i l'adolescència a Espanya des d'una perspectiva de salut pública.	-Min. de Sanitat i Consum	-Com. aut. (conselleries de Sanitat)
9.2 Potenciar la xarxa d'escoles promotores de la salut.	-Min. de Sanitat i Consum	-Com. aut. -MEC
9.3 Promoure el desenvolupament de mesures de promoció i protecció de la salut dels menors: 9.3.1 Desenvolupar actuacions i campanyes educatives adreçades a la prevenció de comportaments i de conductes de risc. 9.3.2. Ampliar la taxa de cobertura dels programes de promoció i educatius per a la salut sexual adaptats als diversos nivells educatius. 9.3.3. Promoure l'ús dels dispositius de protecció infantil contra els accidents i fomentar el consell sanitari en aquest àmbit. 9.3.4. Publicar i difondre a Espanya el Llibre blanc de seguretat infantil elaborat per l'Aliança Europea sobre Seguretat Infantil. 9.3.5. Suport a l'Aliança Europea sobre Seguretat Infantil. 9.3.6. Desenvolupament d'actuacions adreçades a prevenir el consum de tabac, alcohol i altres drogues. 9.3.7. Desenvolupament d'actuacions adreçades a la prevenció d'embarassos no desitjats, infecció per VIH/sida i altres infeccions de transmissió sexual.	-Min. de Sanitat i Consum	-Com. aut. -Injuve -Min. Interior (Direcció General de Trànsit)
9.4 Desenvolupar actuacions de prevenció i promoció de la salut adreçades a grups especialment vulnerables, especialment els trastorns de la conducta alimentària i la discapacitat.	-Min. de Sanitat i Consum -Reial Patronat	-Com. aut.
9.5 Fomentar una alimentació saludable i la pràctica regular d'activitat física, en prevenció de l'obesitat infantil.	-Min. de Sanitat i Consum (Agència Espanyola de Seguretat Alimentària) -MEC (CSD) -Ministeri d'Agricultura	-Com. aut. -Corp. loc.
9.6 Millorar els serveis de salut mental i d'orientació psicològica per als adolescents, amb especial atenció als que són objecte d'intervenció	-Min. de Sanitat i Consum	-Com. aut.

pels serveis de protecció.		
9.7 Establir mesures per a la promoció i suport de la lactància materna.	-Min. de Sanitat i Consum	-Com. aut.
9.8 Impulsar accions per a la prevenció de l'espina bífida (1) i eradicació dels trastorns de dèficit de iode (2), que impedeixi les greus conseqüències que aquesta carència produeix en nens, nenes i adults.	-Min. de Sanitat i Consum (2) -Reial Patronat (1)	-Com. aut.
9.9 Promoure el desenvolupament de mesures adreçades a l'educació per al consum dels menors, promovent la reflexió i el consum responsable: 9.9.1. Realització d'un concurs escolar, de periodicitat anual, adreçat a alumnes de primària i secundària. 9.9.2. Edició de material didàctic en col·laboració amb el Ministeri d'Educació. 9.9.3. Suport institucional a la Xarxa Europea del Consumidor. 9.9.4. Suport a la creació d'una xarxa de centres de formació.	-Inst. Nacional Consum	-MEC -Com. aut. -ONG -Institut de la Dona
9.10. Prevenció de deficiències en l'embaràs.	-Min. de Sanitat	-Com. aut.

Objectiu estratègic 10

Afavorir un entorn físic, mediambiental, social, cultural i polític que permeti el desenvolupament adequat de les capacitats dels nens, nenes i adolescents, facilitant-los el dret al joc, a l'oci i al temps lliure, creant-los espais adequats, propers i segurs, promovent un consum responsable, i tant en les zones urbanes com en les rurals.

Mesures:

		ORGANISME	
		COMPETENT	HI COL-LABORA
10.1	Aplicar sistemes d'indicadors per a l'anàlisi de situació de la infància en l'àmbit local, com ara eines per a l'autoavaluació dels mateixos ens locals espanyols.	-FEMP	-MTAS (DGFI) -UNICEF -Com. aut.
10.2	Dur a terme accions de sensibilització en l'àmbit local sobre la situació dels drets de la infància en països en vies de desenvolupament i la importància de la cooperació descentralitzada com a eina per assolir els objectius de desenvolupament del mil·lenni de les Nacions Unides.	-Corp. loc.	-Min. Afers Exteriors (AECI) -UNICEF -FEMP -MTAS (DGFI)
10.3	Desenvolupar estratègies comunes a través de les corporacions locals i del moviment associatiu que afavoreixin la millora de la qualitat de vida de la infància, amb especial incidència en zones rurals, parant atenció als àmbits socials, culturals, mediambientals, a la protecció civil, etc.	-Corp. loc.	-MTAS (DGFI, Injuve) -FEMP -Com. aut.
10.4	Promoure programes esportius que mirin d'assolir la màxima participació de la infància i fomentin així l'accés a l'«esport per a tothom».	-Corp. loc.	-Consell Superior d'Esports
10.5	Regular el trànsit en zones urbanes per fer possible, de manera específica, que els nens puguin desplaçar-s'hi amb seguretat.	-Corp. loc.	-Min. Interior (Dir. Gral. de Trànsit)
10.6	Potenciar el desenvolupament de les ludoteques com a espais accessibles destinats al joc, amb la finalitat de desenvolupar les capacitats del nen, estimular les relacions i fomentar la participació infantil, i recollir també experiències de bones pràctiques en ludoteques o altres recursos destinats al joc, l'oci i el temps lliure.	-FEMP	-MTAS -Reial Patronat -Com. aut. -Min. Interior (Dir. Gral. de Trànsit)
10.7	Promoure la supressió de barreres per afavorir la plena accessibilitat i el desenvolupament de nens, nenes i adolescents amb discapacitat.	-MTAS (DGCPD) -Reial Patronat	-FEMP -Corp. loc.
10.8	Promoure programes de formació per als agents d'intervenció en temps de lleure i medi ambient amb la infància, especialment els qui desenvolupin habilitats per actuar amb poblacions de risc.	-FEMP -Injuve -Com. aut.	
10.9	Promoure programes d'oci i d'acompanyament a l'estudi per a nens i nenes de llarga hospitalització, en atenció domiciliària i de poblacions rurals esparses, que incloguin activitats de foment de la lectura adequades a les seves circumstàncies.	-Com. aut. -Ministeri de Cultura	-ONG
10.10	Millorar la seguretat i la qualitat en les instal·lacions públiques dels parcs infantils.	-Corp. loc.	-Com. aut. -FEMP
10.11	Potenciar actuacions horitzontals basades en el foment de la lectura com a eina de desenvolupament personal, de coneixement i integració social, que impliquin la comunitat educativa, la família i els mediadors o agents responsables de la formació dels menors en coneixements i valors.	-Ministeri de Cultura	

10.12. Fomentar a través de les corporacions locals la dotació de llibres de literatura infantil i juvenil i les activitats de les biblioteques municipals de cara al foment de la lectura.	-Ministeri de Cultura	-Corp. loc.

Objectiu estratègic 11

Garantir l'exercici de la participació efectiva dels nens, nenes i adolescents, com a ciutadans de ple dret, amb l'objectiu d'afavorir la seva integració social i la seva participació en els processos de decisió de qualsevol matèria que els afecti.

Mesures:

	ORGANISME	
	COMPETENT	HI COL·LABORA
11.1 Revisar la normativa i les experiències internacionals amb l'objectiu de recollir les formes mitjançant les quals es concreta la participació dels nens, nenes i adolescents en els afers que els afecten en els diversos contextos en què es mouen, amb l'objectiu de fer-hi les propostes que corresponguin.	-MTAS (DGFI) -Com. aut.	
11.2 Estudiar les diverses fórmules establertes per les comunitats autònomes per garantir el dret a la participació dels nens, nenes i adolescents en els procediments administratius i en els centres i serveis de protecció de menors dels quals són usuaris.	-MTAS (DGFI) -Com. aut.	-Telèfons del nen i l'adolescent
11.3 Establir vies de comunicació i intercanvi de coneixements amb institucions estrangeres que tinguin experiència en la promoció del dret de participació infantil, i facilitar que s'hi trobin les iniciatives espanyoles.	-MTAS (DGFI) -Com. aut.	-ONG -Universitats
11.4 Recollir i difondre experiències de participació infantil, tenint en compte les persones amb discapacitat, que posin en relleu la capacitat de nens, nenes i adolescents per contribuir en la recerca i satisfacció de les seves necessitats i en la satisfacció de les necessitats dels altres. Fer una trobada nacional d'experiències seleccionades en la qual puguin participar tant experts professionals com els mateixos nens, nenes i adolescents.	-MTAS (DGFI, DGCPD) -Com. aut. -FEMP	-Reial Patronat
11.5 Elaborar els estudis que recullin l'opinió de nens i nenes, amb el fi de comptar amb la seva perspectiva sobre la situació de la infància i l'adolescència, i sobre com els afecten les polítiques d'infància.	-CIS -Com. aut.	-MTAS -Universitats -Telèfons del nen i l'adolescent
11.6 Promoure la participació infantil a través de la posada en marxa d'experiències estables i permanents de participació infantil i juvenil per part de les corporacions locals, amb jornades periòdiques d'intercanvi d'experiències.	-Corp. loc.	-MTAS (DGFI) -UNICEF -FEMP
11.7 Desenvolupar programes de formació en educació per a la participació, adreçats a diversos agents socials: educadors i educadores; professorat; associacions i clubs d'esport; i també les associacions de mares i pares.	-FEMP	-AMPAs -Col·legis professionals -Federacions esportives infantils -FEMP

VII. SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA ESTRATÈGIC

A. ÒRGANS DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA ESTRATÈGIC

Un aspecte fonamental d'aquest Pla és comptar amb mecanismes de seguiment i instruments d'avaluació. Amb aquest objectiu es potenciarà, entre d'altres agents capaços d'assumir el compromís, la tasca de l'**Observatori de la Infància** com a òrgan col·legiat per a l'elaboració d'indicadors i informes de situació que permetin en cada moment fer-ne el seguiment i la presa de decisions amb el grau de coneixement més alt possible. Per fer que es compleixi aquest encàrrec, es formarà un grup de treball en el si de l'Observatori de la Infància amb l'objectiu d'impulsar el desenvolupament de les accions previstes en aquest Pla, i també de fer-ne el seguiment i l'avaluació. Amb aquest objectiu, es potenciarà la flexibilitat en l'estructura de seguiment i desenvolupament del Pla i s'establiran, entre d'altres, comissions de seguiment d'administracions públiques, organitzacions no governamentals i de tipus mixt. D'aquesta manera es podrà assolir la implicació del conjunt de les institucions en la posada en marxa del Pla.

Amb la finalitat de controlar l'execució i fer-hi les modificacions que es creguin pertinents, el grup de treball abans esmentat farà revisions de les mesures del Pla a curt termini, mitjà i llarg, amb l'objectiu de proposar els elements correctors que es vegin oportuns i d'introduir-los.

Es potenciarà, per acabar, la participació dels nens, nenes i adolescents en el seguiment del Pla, en connexió amb la Plataforma d'Organitzacions d'Infància.

B. INDICADORES DE REFERENCIA PER AL SEGUIMENT DEL PLA

1. Establir un sistema permanent i compartit d'informació amb l'objectiu de millorar el coneixement de la situació de la infància a Espanya.

1. Població 0-17 per sexe i edat.
2. Índex de dependència juvenil.
3. Naixements.
4. Indicador conjuntural de fecunditat.
5. Taxa bruta de natalitat.
6. Edat mitjana en la maternitat.
7. Naixements per edat de la mare.
8. Naixements fora del matrimoni per edat de la mare.
9. Naixements en segones noces i posteriors.
10. Naixements per lloc de naixement de la mare.
11. Percentatge de població estrangera 0-17 sobre el total de població 0-17 (Espanya i comunitats autònomes).
12. Població 0-17 i població total per sexe, grups d'edat i nacionalitat (Espanya).
13. Pes de la població 0-17 respecte a la població total per sexe i nacionalitat (Espanya).
14. Percentatge de fills nascuts de mares de nacionalitat estrangera sobre el total de naixements (Espanya i comunitats autònomes).

2. Millorar les polítiques d'infància a través de la coordinació i la cooperació entre les administracions públiques i altres organismes i agents implicats a nivell nacional, i de la cooperació internacional.

1. Nombre de plans integrals d'infància en comunitats autònomes.
2. Nombre de plans integrals d'infància en corporacions locals.

3. Avançar en la promoció de polítiques de suport a les famílies en l'exercici de les seves responsabilitats de criança, cura i promoció del desenvolupament personal i de les potencials capacitats dels nens i nenes, i facilitar la conciliació de la vida laboral i familiar.

1. Població 0-17 anys per grups d'edat i tipus de nucli.
2. Població 0-17 anys per grups d'edat i tipus de llar.
3. Llars amb població 0-17 anys per nombre de persones.
4. Fills/filles 0-17 anys per grups d'edat i tipus de nucli.
5. Nuclis amb fills/filles 0-17 anys per tipus de nucli i nombre total de fills/filles.
6. Nuclis amb fills/filles 0-17 anys per tipus de nucli, per sexe i nivell d'instrucció de cada progenitor.
7. Nuclis amb fills/filles 0-17 anys per tipus de nucli, per sexe i relació amb l'activitat de cada progenitor.
8. Nuclis monoparentals amb fills/filles 0-17 anys per sexe del progenitor i grups d'edat del progenitor.
9. Nuclis monoparentals amb fills/filles 0-17 anys per sexe del progenitor i grups d'edat dels fills/filles.
10. Nuclis monoparentals amb fills/filles 0-17 anys per sexe del progenitor i estat civil del progenitor.
11. Despesa pública en prestacions de la funció família i fills com a percentatge del producte interior brut (PIB).

4. Fomentar la sensibilització social sobre els drets, necessitats i interessos de la infància i l'adolescència mobilitzant tots els agents implicats en els diversos escenaris de socialització i xarxes socials comunitàries.

1. Nombre d'accions de sensibilització sobre els drets de la infància i adolescència.
2. Nombre d'accions de difusió del Pla estratègic nacional d'infància i adolescència.

5. Impulsar els drets i protecció de la infància en els mitjans de comunicació i les noves tecnologies.

1. Nombre de denúncies presentades davant la Comissió Mixta de Seguiment del Codi d'autoregulació de continguts televisius i infància.

2. Nombre de denuncias sobre páginas web que contienen pornografía infantil.
3. Nombre de intervenciones policiales contra xarxes de pornografía infantil.

6. Potenciar l'atenció i intervenció social a la infància i l'adolescència en situació de risc, desprotecció o discapacitat i/o en situació d'exclusió social, establint criteris compartits de qualitat i millors pràctiques susceptibles d'avaluació.

1. Població infantil (0-17 anys) atesa pels serveis d'atenció social primària per sexe i grups d'edat.
2. Població infantil sota mesura protectora segons tipologia de mesura (comunitats autònomes).
3. Població infantil en acolliment familiar per tipologia d'acolliment (comunitats autònomes).
4. Adopcions nacionals i adopcions internacionals (comunitats autònomes).
5. Població infantil atesa en centres de protecció de menors per procedència.
6. Centres residencials de protecció a la infància per titularitat i nombre de places (comunitats autònomes).
7. Distribució de la població infantil víctima de delictes contra la llibertat sexual per sexe i edat.
8. Menors de 18 anys víctimes de maltractament en l'àmbit familiar per sexe.
9. Taxa de risc de pobresa (conjuntural) de la població 0-16 anys per sexe (comparativa amb les taxes de la població de 0-16 i més anys).
10. Taxa de risc de pobresa persistent de la població 0-16 anys per sexe (comparativa amb les taxes de la població de 0-16 i més anys).
11. Taxa de risc de pobresa de la població 0-16 anys abans de les transferències socials (comparativa amb les taxes de la població de 0-16 i més anys).
12. Taxa de risc de pobresa de la població 0-16 anys després de les transferències socials (comparativa amb les taxes de la població de 0-16 i més anys).
13. Població de 0-17 anys que viu en llars on cap dels membres no té feina remunerada.
14. Nombre de denuncies per agressions sexuals (per grups d'edat).
15. Nombre de denuncies per maltractament a dones amb fills (per grups d'edat).
16. Nombre de menors morts víctimes de la violència domèstica.
17. Nombre de suïcidis de menors de 18 anys, per edat i sexe.
18. Nombre de menors amb discapacitat, per edat i sexe.

7. Intensificar les actuacions en els col·lectius d'infància i adolescència establint mecanismes preventius i de rehabilitació davant situacions de conflicte social.

1. Adolescents i joves infractors sota mesura de centres d'internament per tipologia de mesura, sexe i edat (comunitats autònomes).
2. Adolescents i joves infractors sota mesures de medi obert per tipologia de mesura, sexe i edat (comunitats autònomes).
3. Nombre de centres d'internament per a menors infractors.
4. Nombre total de places en centres d'internament.
5. Nombre d'equips d'intervenció en medi obert.

8. Garantir una educació de qualitat per a tots des dels primers anys de vida, amb una perspectiva de gènere caracteritzada per una formació en valors que potencii la interculturalitat i el respecte a les minories i per una atenció a la diversitat que compensi desigualtats i asseguri, mitjançant una atenció contínua, el desenvolupament màxim de les potencialitats durant la infància i l'adolescència.

1. Alumnes d'educació infantil per titularitat del centre i sexe.
2. Alumnes d'educació infantil per cicles i titularitat del centre.
3. Taxa d'escolarització d'educació infantil per cicles i percentatge pública i privada.
4. Alumnes d'educació primària per titularitat del centre.
5. Alumnes d'educació secundària per titularitat del centre.
6. Alumnat matriculat en batxillerat per titularitat del centre, ambdós sexes i dones.
7. Alumnat matriculat en cicles formatius de grau mitjà, per sexes i titularitat del centre.
8. Alumnat matriculat en cicles formatius de grau superior, per sexes i titularitat del centre.
9. Despesa total en educació amb relació al PIB.
10. Despesa en educació per alumne/a.
11. Despesa pública en educació amb relació al PIB.
12. Graduació a l'ESO.
13. Població de 16 i 17 anys que ha treballat algun cop durant l'any passat.
14. Població de 16 i 17 anys que treballa ara.
15. Percentatge d'alumnes de nacionalitat estrangera sobre el total d'alumnes per titularitat del centre educatiu (Espanya i comunitats autònomes).
16. Alumnat estranger per sexe, nacionalitat, etapa educativa i titularitat del centre.

16. Alumnat matriculat amb necessitats educatives especials: educació especial i integració, per ensenyaments.

17. Hàbits de lectura de l'alumnat de primària i secundària, per edat, sexe, freqüència de lectura, titularitat del centre i hàbitat, incloent-hi també preferències lectores i actituds davant la lectura (per què li agrada llegir, motius per escollir una lectura).

9. Fomentar el desenvolupament d'intervencions de prevenció, promoció i protecció de la salut adreçades a la infància i l'adolescència, de prevenció d'accidents i altres causes generadores de discapacitat, incloent-hi aspectes d'educació sexual i educació per al consum i parant una atenció especial al diagnòstic i tractament de les deficiències i a la salut mental de la infància i l'adolescència.

1. Distribució dels embarassos en funció de l'edat de la mare, el nivell d'estudis de la mare, la nacionalitat de la mare i la titularitat del centre.
2. Taxa d'avortament (x 1.000) en funció de l'edat de la mare, el nivell d'estudis de la mare, la nacionalitat de la mare i la titularitat del centre.
3. Mortalitat (total i infantil) per grups d'edat, sexe, nacionalitat i principals causes diagnòstiques.
4. Principal causa d'hospitalització per sexe, grups d'edat, nacionalitat, causa diagnòstica i titularitat de l'hospital.
5. Casos declarats de sida per sexe, grups d'edat i grups de transmissió.
6. Índex de massa corporal per sexe, grups d'edat i classe social del sustentador principal.
7. Realització d'activitat física per sexe, grups d'edat i classe social del sustentador principal.
8. Víctimes d'accidents de trànsit per sexe, grups d'edat, tipus de vehicle, gravetat i zona de l'accident.
9. Consum d'alcohol per sexe, grups d'edat i classe social del sustentador principal.
10. Consum de tabac per sexe, grups d'edat i classe social del sustentador principal.
11. Edats mitjanes d'inici en el consum de diverses drogues psicoactives entre els estudiants de 14 a 18 anys.
12. Edat de la primera relació sexual per sexe, edat i nivell d'estudis.
13. Consum de fàrmacs per sexe, grups d'edat i tipus de fàrmac consumit.

10. Afavorir un entorn físic, mediambiental, social, cultural i polític que permeti el desenvolupament adequat de les capacitats dels nens, nenes i adolescents, facilitant el dret al joc, l'oci i el temps lliure, creant espais adequats, propers i segurs, i promovent un consum responsable, tant en les zones urbanes com en les rurals.

1. Audiència habitual de televisió per sexe, grups d'edat i freqüència.
2. Lectors de llibres, per sexe, grups d'edat i freqüència.
3. Activitats esportives fetes els darrers 30 dies per sexe, grups d'edat, classe social i tipus d'activitat.
4. Consum de productes cosmètics per sexe, grups d'edat i classe social.
5. Activitats d'oci desenvolupades durant els darrers 30 dies per sexe i grups d'edat.
6. Aficionats a escoltar música i assistents a concerts per sexe, grups d'edat i per freqüència.
7. Persones amb telèfon mòbil per sexe, grups d'edat i nivell d'ingressos familiars.
8. Ús del mòbil per a diverses funcions entre joves de 15 a 29 anys.
9. Persones amb ordinador per sexe, grups d'edat i nivell d'ingressos familiars.
10. Ús d'Internet durant el darrer any per sexe, grups d'edat i freqüència.
11. Activitats fetes a través d'Internet per joves entre 15 i 29 anys.
12. Ús de videojocs per sexe, grups d'edat, classe social, freqüència i aparell.

11. Garantir l'exercici de la participació efectiva dels nens, nenes i adolescents, com a ciutadans de ple dret, amb l'objectiu d'afavorir la seva integració social i la seva participació en els processos de decisió de qualsevol matèria que els afecti.

1. Nombre de menors de 18 anys que participen en ONG.
2. Nombre de programes destinats a fomentar la participació dels més joves.
3. Nombre d'associacions dedicades a la promoció i defensa dels drets del nen.

VIII. PREVISIÓ PRESSUPOSTÀRIA

Tabla 1. GASTO TOTAL EN POLÍTICAS DE INFANCIA Y ADOLESCENCIA
(miles de euros corrientes)

ÁREAS	2005	2006	Variación anual (%)
ADMINISTRACIÓN CENTRAL			
Bienestar social *	178.603	212.646	19,1
Seguridad Social	2.872.693	2.954.947	2,9
Menor infractor	26.113	26.706	2,3
Educación	1.197.432	1.314.349	9,8
Discapacidad	893	2.260	152,9
Juventud	7.091	8.095	14,2
Cultura y Deportes	32.155	33.229	3,3
Sanidad/ Salud	18.546	23.122	24,7
Cooperación Internacional	21.659	34.049	57,2
Nuevas Tecnologías	8.025	31.763	295,8
Medios Comunicación. RTVE	6.092	7.122	16,9
COMUNIDADES AUTÓNOMAS			
Bienestar social *	1.662.781	1.892.777	13,8
Menor infractor	278.142	295.375	6,2
Educación	23.084.312	25.555.167	10,7
Discapacidad	41.938	47.067	12,2
Juventud	51.984	56.284	8,3
Cultura y Deportes	87.623	99.209	13,2
Sanidad/ Salud	1.397.754	1.467.370	5,0
Cooperación Internacional	9.826	11.672	18,8
Nuevas Tecnologías	77.976	83.857	7,5
TOTAL ADMINISTRACIÓN CENTRAL	4.369.304	4.648.289	6,4
TOTAL ADMINISTRACIÓN CCAA	26.692.336	29.508.779	10,6

(*) Incluye Bienestar social/ Servicios sociales, Menor y Familia, Igualdad, e Inmigración y Emigración

TAULA 1. DESPESA TOTAL EN POLÍTIQUES D'INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA
(MILERS D'EUROS CORRENTS)

ÀREES

2005

2006

Variació anual (%)

ADMINISTRACIÓ CENTRAL

Benestar social*

Seguretat Social
Menor infractor
Educació
Discapacitat
Joventut
Cultura i esports
Sanitat / salut
Cooperació internacional
Noves tecnologies
Mitjans comunicació. RTVE

COMUNITATS AUTÒNOMES

Benestar social*
Menor infractor
Educació
Discapacitat
Joventut
Cultura i esports
Sanitat / salut
Cooperació internacional
Noves tecnologies

TOTAL ADMINISTRACIÓ CENTRAL

TOTAL ADMINISTRACIÓ COMUNITATS AUTÒNOMES

(*) Inclou Benestar Social, Serveis Socials, Menor i Família, Igualtat, i Immigració i Emigració.

IX. ANNEX

RELACIÓ DE COMUNITATS AUTÒNOMES AMB PLANS D'INFÀNCIA

- Plan integral de atención a la infancia de Andalucía. Junta d'Andalusia (2003-2007)
- Plan integral de infancia, familia y adolescencia 2004-2007 (Govern del Principat d'Astúries)
- Plan integral del menor en Canarias (Cabildo de Canarias)
- Plan de acción para la infancia y la adolescencia en Cantabria (Govern de Cantàbria)
- Plan integral para la infancia y la adolescencia en Castilla - La Mancha 1999-2003 (Junta de Comunitats de Castella - la Manxa)
- Plan regional sectorial de protección y atención a la infancia de la Junta de Castilla y León 2000-2003 (Junta de Castella i Lleó)
- Pla integral de suport a la infància i l'adolescència de Catalunya (Generalitat de Catalunya)
- III Plan integral de apoio á familia 2002-2005 (Xunta de Galicia)
- II Plan integral de infancia. 2006-2009 (Govern de La Rioja)
- II Plan de atención social a la infancia en la Comunidad de Madrid (Comunitat de Madrid, 2003)
- Plan de atención a la infancia y adolescencia en dificultad social de la Comunidad foral de Navarra (Govern de Navarra)
- Pla integral de la família i infància de la Comunitat Valenciana 2002-2005 (Generalitat Valenciana)
- Plan de infancia para la atención de las situaciones de desprotección infantil. (Diputació Foral de Biscaia, 2000)